

hory

informační bulletin

horolezců

a vysokohorských

turistů

12 - 1979

HORY

12 * 1979

OBSAH

Vl. Procházka : KUK (Kutlitský koutek)	2
Vl. Procházka : Novinky	5
Ing P. Koubek : Dobrodružství zvané Rumunsko	6
Pavel Schwarz : Sfinga	7
R.Teiseler, V.Zeman : Kterak jsme přecházeli zimní hřeben Vysokých Tater	8
Ing J.Jurák : Sólóvýstup na Nanga Parbat	10
P. Bednar : Volné lezení, čisté lezení a VII. stupeň	11
Aleš Rezek : Požták	13
K. Lukan : Wilde Gesellen, ... a) Výstup na Etnu	14
b) Peilstein	17
Jozef Vričan : Konflikt	19
Ing L. Čádková : Granátová štrbina	20
Ing Arch M. Neumann : Československé horo- lezectvo v roku 1978	22
Drobné zprávy, informace	23

OBÁLKA :

- 1.strana : Krumkol (Bezingi), foto Ing J. Novák
- 2.strana : Zimní Taktovka, foto Vl. Procházka
- 3.strana : Tri kopy (Roháče), foto J. Kráčalík
- 4.strana : Ostrý Roháč - Plačlivo
foto Jiří Kráčalík

Ten první si tu liečil řadviny.
Ten druhý tu bol s platničkami a reumatizmom.
Ten třetí bol tiež kedysi horolezcom.

Ivan Bajó

Vychází nepravidelně, JEN PRO VNITŘNÍ POTŘEBU

Věškerá korespondence: Ivan Boháček, Kvasnicova 1498, 149 46 Praha 4 - Opatov

Grafická úprava: Jiří Kráčalík, Menšíkova 6, 716 00 Ostrava - Nadvanice

Distribuce: Anna Perná, Nad Kazankou 26, 170 00 Praha 7 - Troja

TOTO ČÍSLO BYLO DÁNO DO TISKU 7. 1. 1979. DALŠÍ ČÍSLO OČEKÁVEJTE V PRŮBĚHU KVĚTNA

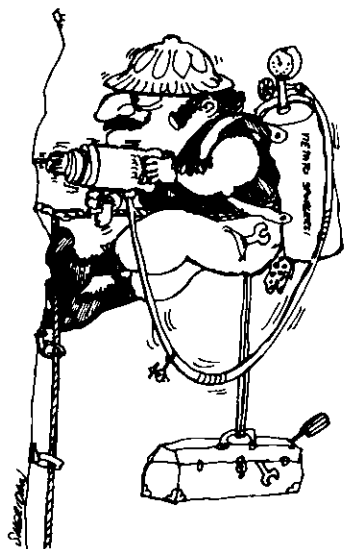
Za gramatické chyby a překlepy v tomto čísle jsou odpovědní Ivan Boháček a Ludmila Čádková

Povoleno politicko-výchovnými komisemi TJ SLAVIA VŠ PRAHA, TJ BŘEVNOV, TJ SPORTOVNÍ STAVBA. Vydávají metodické a politicko-výchovné komise HO Slavia VŠ Praha, odbor turistiky Slavia VŠ Praha, HO TJ Břevnov a HO TJ Sportovní stavby. Lektorský okruh : Ing M. Belica, Ing L. Bednář, Ing J. Foltánek, JUDr. J. Hein, Ing J. Jakeš, JUDr. J. Jelínek, Ing J. Jurák, Ing Z. Kropáček, Ing I. Novák, Ing J. Novák, PhDr. J. Novotný, E. Polívka, Ing V. Starčala, JUDr. M. Vítek a další.

HORY jsou metodickým a informačním bulletinem aktivních lezců, horolezců a vysokohorských turistů zúčastněných oddílů. Vítejte příspěvky ze všech oblastí týkajících se hor a naší činnosti v horách. Zdrojem našich informací jsou hlavně naši čtenáři. Udržujte si nás, prosím Vás, informovaně. Vítejte rukopisy, údaje o testech materiálu, nákreby a popisy nových cest a fotografie ze všech oblastí horské aktivity (i z "okrajových" jako jsou ochrana přírody, dějiny hor, geologie, horská flóra a fauna, atd.). Váš rukopis buď použijeme, nebo vám jej po zlektrování vrátíme, nejdéle do třech měsíců od nás však dostanete zprávu. Potřebujeme dobrovolné korespondenty ze všech lezeckých oblastí. Potřebujete-li naopak naši pomoc, napište na adresu Ivana Boháčka.

"Až poznáš Kotýz, zapomeš na Srbsko," je věta z článku Pavla Schwarze o méně známých lezeckých oblastech v okolí Prahy, který bude v květnovém ivoji čísle 13-14/1979 bulletinu HORY. Článek obsahuje základní informace o oblasti Kotýz, Petrov u Prahy - Píkovice, Mařenka, Bílá skála a pražský Yosemite. Fotografie Vl. Voráčka nahore zachycuje 3. výstup cestou Ikarovo blues, kl.V, na Mařence.

Připravil
Vladimír Procházka ml.

Karikatury
Sheridan Andersson,
převzato ze starých
Mountainů

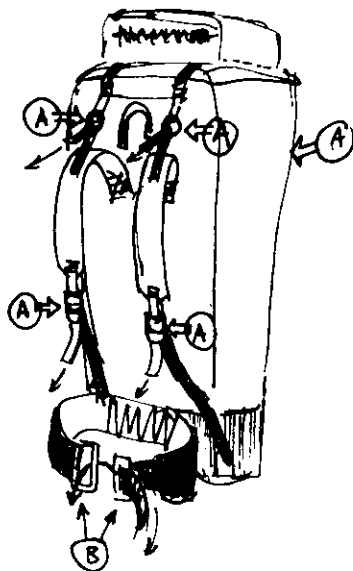
DO HOR S NOVOU TECHNIKOU

Ne, nebojte se, nebudeme se zabývat využitím dynamitu k odstřelování séraků a podobnými hloupostmi. Chceme jenom kutily upozornit na některé novinky /a nebo méně známé věci/ v horolezecké výzbroji a výstroji. Dle návodu Ing. V. Tůmy je podrobte kritické analýze /viz Bulletin č. 10/ - možná, že i pak se Vám něco bude líbit a pustíte se do díla.

Úprava velkého kletru - např. OPUS Speciál

Tento ranec není v principu špatný. K předělání nás vedly nevyhovující kožené řemínky a nýtování. Jak na to: nejdříve "urvi" z kletru co se dá, až zbude jen základní pytel bez popruhů a všech ozdob.

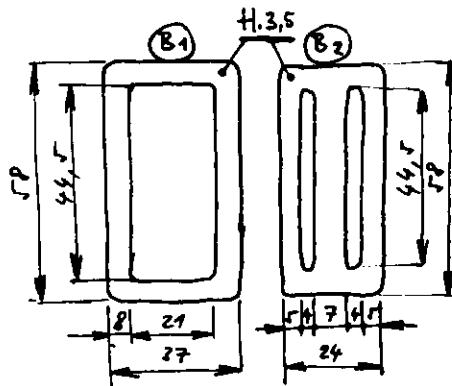
Ramenní popruhy použijeme, schovej si taky obdélníčky z přesek /z nich odstrañ hrot a rolnu/. Sežeň si popruh šíře 19 mm, kousek popruhu šíře 44 mm, kus silného nylonu. Ušij široký, zužující se bederní popruh, vylož jej molitanem. Na jedné straně uchyť

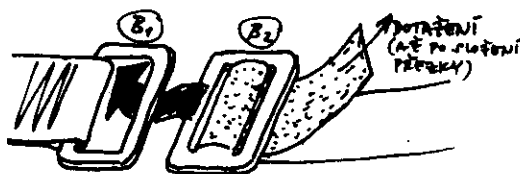
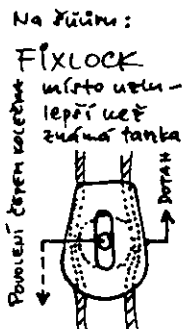
● = A ≡ = šití
| = B

přezku B₁, na druhé volný kus popruhu 44 mm. Na něj navlékni přezku B₂ /při jiné míře popruhu uprav rozměry přezky - z její funkce je vše jasné/ Hotový bederní popruh přišij střední částí k ranci /nešít až do krajů, dělá to pak volné kouty /ty a zhoršuje funkci/. Zmíněná přezka B se hodí také

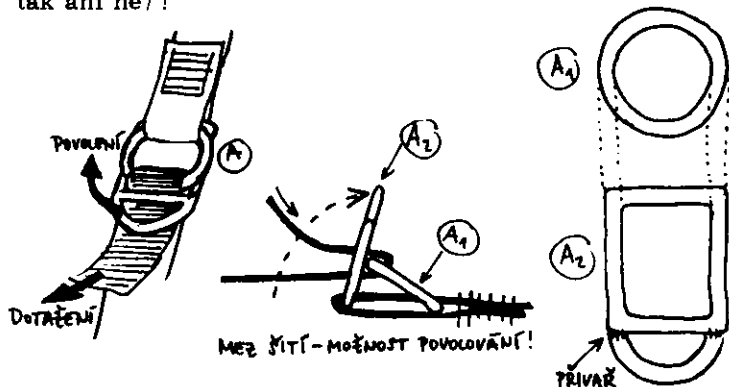
k úvazům! Omrkli jsme ji od Trolle. Přezky na popruh 19 mm jsme se snažili kopírovat od špičkových ranců. Kdo však bude ohýbat a pilovat halířové věci?! Dva kroužky drží dobře, nedá se to však jednoruč povolit. Po dlouhých meditacích mého přítele Fouse napadlo položit na sebe holý obdélníček z původní přezky a kroužek stejného ϕ jako je její šířka. Toto dvojče se vloží do přehybu popruhu a v patřičné vzdálenosti /viz obr. - kroužek musí mít možnost odjet při vyvrácení obdélníčku dostatečně daleko/ se prošíje. Pro lepší manipulaci v rukavicích je dobré přivařit k obdélníčkům půlky kroužků. Tím je hotova přezka A. Použijeme ji na všech označených pozicích. Je samosvorná a perfektně se povoluje.

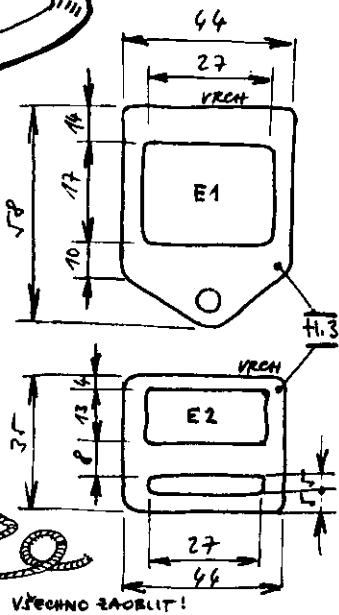
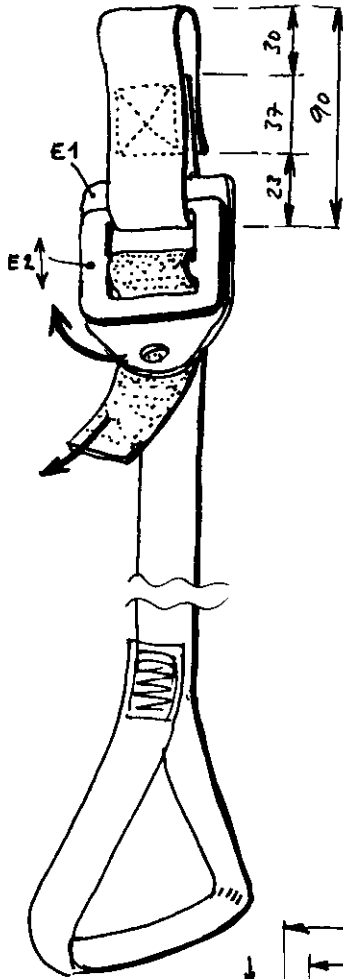
PLATÍ PRO POPRUHY 44/2 mm
VŠECHNY HRANY ZAOLBIT!

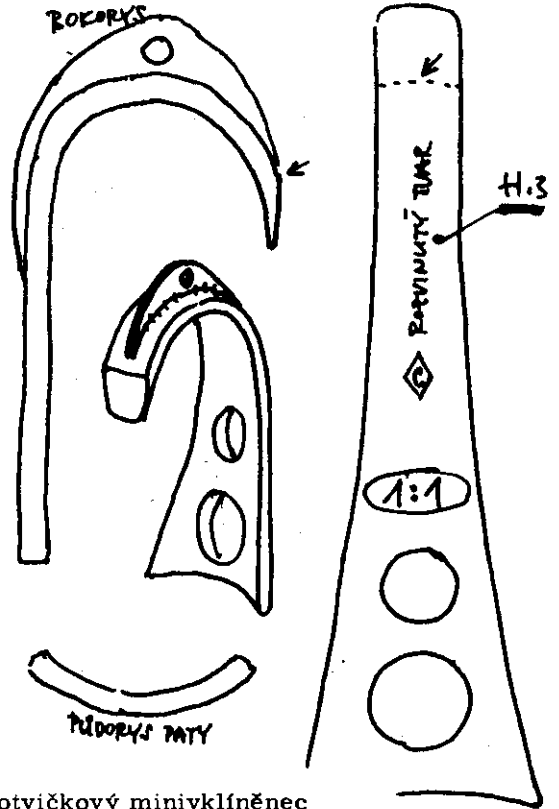
Přišití popruhů k ranci viz obr. a fantazie. Nutno dodat, že hlavní ramenní popruhy a horní dotahy musí tvořit jakousi "váhu" jako u draka - jinak to nefunguje. Je potřeba vyzkoušet /nastehnout nanečisto/ podle svých zad. Jde o výšku uchycení ramenních popruhů správné vzdálenosti od bederního a v závislosti na tom řešit uchycení dotahů. Nezapomeň si taky přišít webbingové ucho místo původního železného kruhu. Šití je lepší než nýty - podlož zevnitř silnější záplatu! Když si takhle upravený ranec hodíš na záda, doladíš tahy všech pentlí, je to paráda /váží-li obsah 50 kg, tak ani ne/!

Elevátor / nepleť si s kráčejším exkavátorem / Použití namísto žebříčků či třmenů. Ještě lepší do sedacího úvazu. V roztažené délce pohodlně zavěsíš do vyšší skoby a při nastoupání se dotáhneš / je dobré v sedáku mít 2 - v jednom nakrátko sedíš, druhý můžeš mít volně připraven na plnou délku, střídáš je /. V podstatě jde o samosvornou přezku. Protože jsme neviděli žádný z originálů předních firem, vymysleli jsme svoji. Funguje spolehlivě. Rozměry platí pro plochý popruh 26/1 mm, horní oko je z "žutiny" / tužší, aby se nehrnulo na straně /. Jinak nutno upravit. Roztaženou délku uprav podle použití a své postavy.

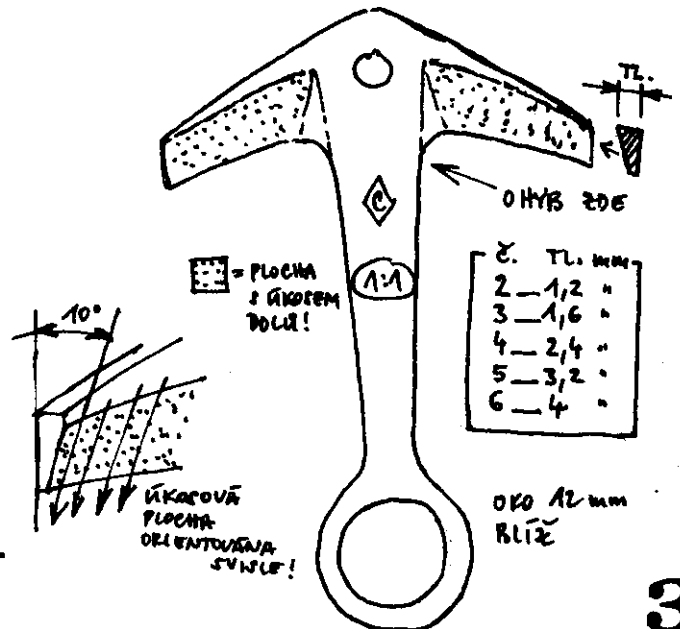

Nešťastníci, kteří používají skyhooks, dojdou poznání, že při navazování do žabřů vedle fifiháku se to motá / jinak zase nepohotové /. Zkombinovali jsme Chouinardův skyhook se stabilní bombírovanou patou s hrbe-tem fifiháčku / přivařeno /. Zpevňuje ohyb, vystačíš s obvyčejnějším materiálem. Použití pod obojí.

Crack'n up - kotvičkový minivklínětec

Tuto legráčku vymyslel Tom Frost, přítel Chouinarda. Ten ji vyrábí z chrommolybdenové oceli tl. od 1,2mm do 4mm. Před časem byla mylně popsána v Krásách Slovenska jako skoba. Funkčně však jde o vklínětec /přechod mezi jedničkami a stopery/ nejmenšího kalibru, úkos je orientován dolů! Raménko je vyhnuté, zkrutný moment při zatížení zvětšuje jistotu zaklínění. Druhá funkce vyhnutí je v možnosti použití v koutových spárách /proto 2 čepele - levý a pravý kout/. Náročné na kvalitu materiálu! Zde 1:1.

Titons

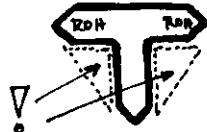
Tyto vklíněnce, které vyrábí Bill Forrest a sám s nimi /a také s ničím jiným/ leze jsou velice použitelné. Jak tvrdí Forrestova teorie; Proč jsou titony lepší než uzavřené konfigurace typu hex a cam? Odpověď je jednoduchá - titony mají exponované rohy! Jak jsme si ověřili něco na tom je.

BEZ VOLNÝCH ROHŮ

BEZ VOLNÝCH ROHŮ

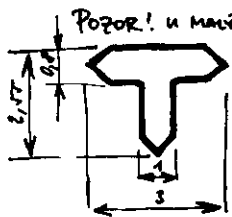

! OTEVŘENÉ TROJÚHELNÍKY

/Přechod mezi téčky a hexy tvoří dnes oblíbené Clog - Cogs/. Připojené náčrtky ukazují škálu použití "téček" /a možností je jistě ještě víc !/. Nemůžeš-li si koupit kvalitní originál, zde je připojena tabulka s rozměry. Pozor na kvalitu materiálu!

číslo			materiál	smyčka - webbing
1	13	17	ocel	12 mm
2	16	22	ocel	12 mm
3	19	25	ocel	16 mm
4	22	32	ocel	19 mm
5	25	35	ocel	19 mm
6	32	44	dural	25 mm
7	38	57	dural	25 mm
8	50	70	dural	25 mm
9	50	79	dural	25 mm
10	50	89	dural	25 mm

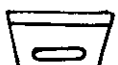
Dále nepokračujeme - Forrest vyrábí až do č. 17. Profil je stále těch 50 mm, délka narůstá po cca 12 mm.

POZOR! u malých velikostí poměr tloušťky k šířce profilu jiný NEŽ BĚŽNÝ - MAJVNĚJŠÍ!

NA OBRÁZKU JDUU POMĚRY (NE ABSOLUTNÍ MĚRY!) PRO VELIKOST TITONU Č. 1 - SMĚREM K VĚTŠÍM VEL. JE PROFIL BLÍŽ NORMÁLNÍMU

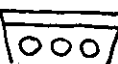
USPOŘÁDÁNÍ:

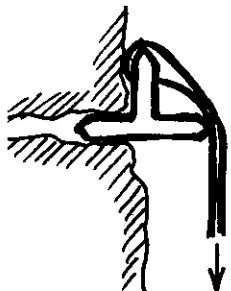
do č. 8

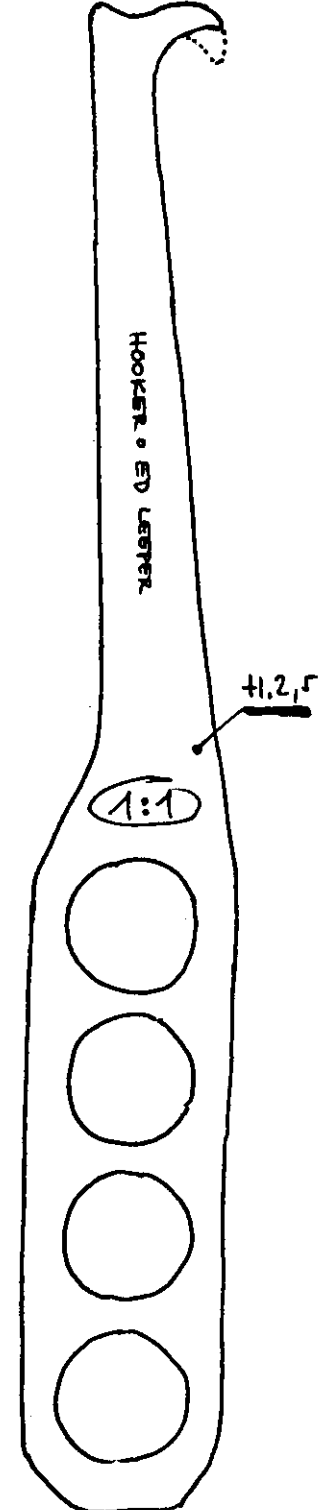
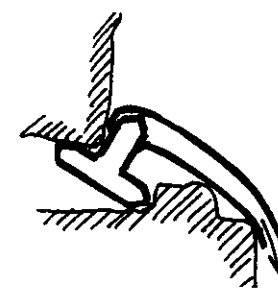
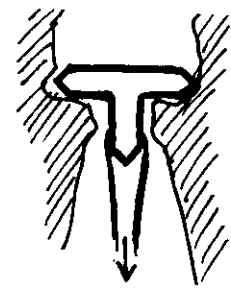
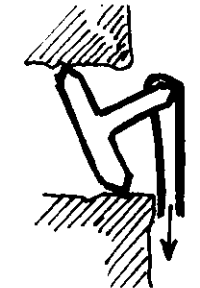
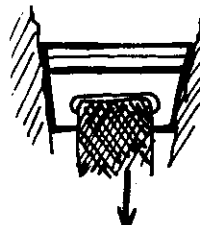
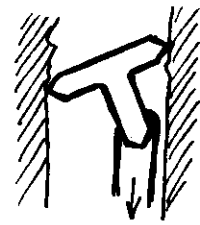
od č. 9
do č. 11

od č. 12

Jedinou nevýhodou titonů je fakt, že se obtížněji vydávají /nepokoušeli jste se jeden marně dobýt na Boření?! Ten je náš! Proto je namísto, vyzbrojit se štáradlem! Osvědčené typy vyrábí Forrest a Ed Leeper z kalené oceli. Leeperův Hooker jsme obkreslili, zde je opět 1:1. Čárkovaně značen modifikovaný háček, používaný u Forrestova štáradla Bam Nut /možná výhodnější, chce to vyzkoušet/.

Děti, pak zazvonil zvonec ... a tak o dalších roztočivnostech /třeba o vklíněncích "cam" typu, které jsou právě teď ve vývojovém vření, či o "ledových udělátkách"/ si povíme zase v příští pohádce.

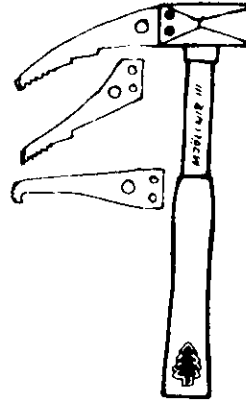
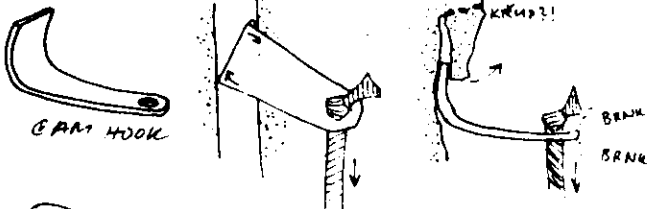
NOVINKY

Antibiotiky či antigeny se párou zdravotníci, fyzikům nedá zase představa antihmoty... Aby horolezci nezůstali pozadu, o to se postaral proslulý coloradský výrobce skob a jiné horolezecké železářny Ed Leeper /známé jsou především jeho skoby profilu "Z", prodávané Salewou/.

ANTISKOBA vychází z obyčejného "zetka" a to anti spočívá v obráceném úkosu, jako bychom u stávající skoby uřezli oko a přivařili je na špičce. Antiskoba je určena jednak k přímému použití v dovnitř se rozšiřujících spárách při čistém lezení bez kladiva, nebo pro kombinaci s normálními skobami či vklíněnci /nejlépe se skobami profilu "U"/. Dvě provedení: shodná délka 4,5", u konce šířka 0,5 nebo 0,25"/1" = 25,4mm/. Další novinkou je

CAM HOOK. Obyčejný hák s novým použitím, patrně velice vhodný pro kandidáty sebevraždy. Proti gustu žádný dišputát. Když už píšeme o materiálu Ed Leepera, nelze se nezmínit o jeho háčcích Sky Hook, což sice není novinka, ale jsou zajímavě prohnutím paty - třibodovým stykem se skalou a z toho vyplývající stabilitou. Je to původní Leeperova inovace přizváaná Chouinardem na jeho Cliffhanger/skyhook - viz KUK v tomto čísle/. Pro vklíněncovou techniku vyrábí E.L. také dvě šarádla, z nichž jedno najdete v KUK v tomto čísle /štouchadlo se hodí i při práci s A-skobami/. Závěrem zajímavé upozornění. Vzhledem k tomu, že všechny výše zmíněné pomůcky jsou vyrobeny z kalené oceli, jsou tvrdé a proto se nedoporučuje při jejich použití jistit přes Sticht-brzdu a podobné mechanické cajky, kde může při nechtěném blokování dojít k velkému silovému rázu a tím vyvalení skob ze spáry. Všechny kalené skoby se mají používat výhradně s jistěním přes tělo. Pružné moderní lano se postará o ostatní.

Velice zajímavé kladivo vyrábí Forrest/o jeho vklíněncích "T" viz KUK v tomto čísle/. Jednoduše tvarovaná hlavice je na laminátovém topírku s gumovou rukojetí obvyklého tvaru. V hlavici je zářez, do kterého se zasazují zobáky Ice /zde usazen do hlavyce/, Skve /se sklonem 50° jako terrordactyl/ a Rock/zvlášť pro vklíněncovou techniku/. Nejnovější zobák je trubkový do vodního ledu, zde nekreslen. Kladivo se jmenuje Mjölnir III, podle

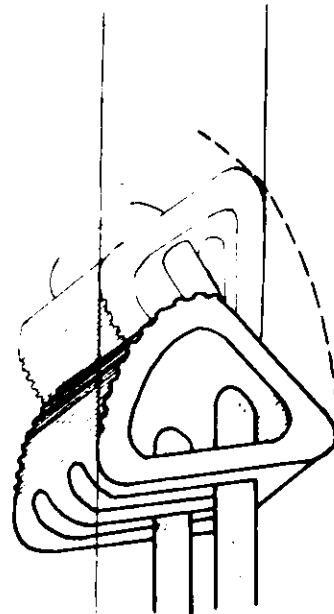
hromotlucckého kladiva Thora, Skandinávského boha tundry...

"CAMLOCK"

UŽ MÁTE VE SVÉ HOROLEZECKÉ VÝZBROJI TENTO JISTIČÍ PROSTŘEDEK ?

Tuto nejnovější variantu vklíněnců vyrábí americká firma Seattle Manufacturing Corp. (adresa: 12880 Northrup Way, Bellevue, Washington 98005 USA) v sedmi velikostech. Lze je použít do spár 1-8 cm širokých. Výhodou má být kromě jiného snížení celkové váhy jističích prostředků jimiž bývá prvolezec ověšen. Napište nám o svých zkušenostech !

ING. PAVEL KOUBEK

DOBRODRUŽSTVÍ ZVANÉ RUMUNSKO

"Máš telefon" říká mi spolupracovník v práci. Beru to a slyším: "Servus, Pavel, tady Jano. Pojeď s námi v únoru do Rumunska, mám tam prima typ na prvovýstup od Diešky."

Dlouho neuvažuji a beru to. Domluva byla taková. V pátek přijedu do Bratislavy, v sobotu dokoupíme jídlo, zabalíme a jedem.

Hungárka byla vyprodaná, jel jsem courákem. Maco na mne už nečekal a já začal detektivní pátrání po Bratislavě. Po hodině jsem znovu na nádraží a tam potkávám Maca. Pak k němu domů (200 metrů od nádraží) a dovidám se, kdo vlastně jede. Jano Vestonický, Ivan Račko (Maco), Zuza a já.

V sobotu 18. 2. odjíždíme. Máme místenky, ale kupé už je nějak zaplněné. Rumuni dělají, že nerozumí, my zase že ty bágly se tam musí vejít i s námi. Nakonec vyhráváme a kupé je prázdné. Šťastně přijíždíme do Brašova a zde děláme první chybu. Kupujeme lístky do Bušteni, ale první třídu. Ve vlaku, co tam jede, existuje pouze druhá třída. Vysedáme v Bušteni, poslední normální jídlo a vydáváme se do lesa objevit chatu Alba, která je nejvýhodnější k nástupu na Caraiman (2325 m), kde v severní stěně vede ještě ani jedna horolezecká cesta.

Obtížení jako soumaři se brodíme v začínajícím chumelení po kolena ve sněhu v dost hustém lese. Jano, který zde byl už v létě, má prý jisté informace, kde ta chata je. V 18,00 hodin je v zimě v lese pořádná tma. My zbylí proklínáme Jana, který už taky rezignuje, a připravujeme se na bivak v lese na sněhu. Najednou Jano křičí, že poznává cestu na chatu Costila. Za noci tam docházíme. Potkáváme jednoho Rumuna - horolezce. Umí trochu anglicky. Domlouváme se s ním, jestli zná chatu Alba. Nezná! V chatě panuje ledové mlčení a Jano zatrpkle sedí v koutě odmítajíc i potravu.

Ráno jdu s Janem zmíněnou chatu hledat - a kupodivu ji najdem nedaleko od našich včerejších stop. Je krásně schovaná a bezvadná. Srub - kuchyně, obývací a v něm pec. Vše v naprostém pořádku a otevřeno.

Jdu pro zbytek osazenstva, bereme věci a zpět. Další den jdu zkoumat vstup do údolí Alba. Není to nijak jednoduché. Jednou sježu s malou lavinkou i o hodný kus jinam, než jsem původně chtěl jít. Poprvé vidím severní stěnu a hned typuji možnosti výstupu. Je to ideální terén pro zimní lezení. Vypadá to výš-

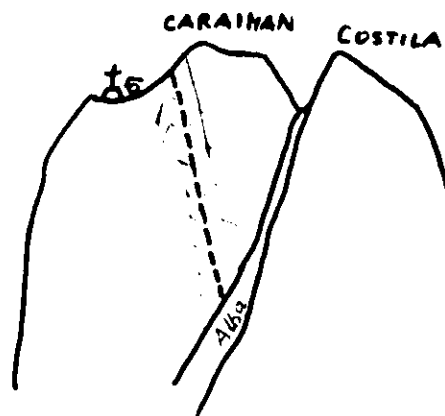
kově tak na 900 metrů lezení. Vracím se rozradostněn - v chatě opět mrazivá nálada. Maco zjistil, že ten sympatický Rumun (tak jsem ho nazval já, protože se s ním dalo domluvit), mu zcizil mačky, takže vypadá z dalšího lezení. Utěšujeme ho, že se Zuzou to bude mít na chatě lepší než v ledové stěně.

24. 2. 78 nastupujeme, i když počasí je nevalné. Po odlezení asi 4 dělek se dostáváme nad mraky a pak už jen nádherné ledové a firnové lezení jak v Alpách. Množství prahů dělá z této túry opravdu alpské lezení. Ještě že žleb je poměrně úzký, dá se jistit o skálu. K večeru Jano přelézá převěj a bivakujeme asi 200 metrů pod vrcholem u kříže. Připravujeme krásnou plošinu, lezeme do žháráků a vaříme. Usínám a probouzím se úplně omámen. V noci se oteplilo a vítr odlomil rampouch, který mi pochopitelně spadl na hlavu. Trochu ošetřování a se slovy, že granát dvakrát do stejného místa nespadne, smím dál.

Ráno je nádherně, docházíme na vrchol. Následuje dlouhý sestup. Stále v ledu, jedno místo 50°. Jano tam spadne, naštěstí je dole sníh, tak všechno dobře dopadne.

Večer jeme opět na chatě a zbývá jen spokojený odjezd domů.

RUMUNSKO
BUCEGI
CARAIMAN - „CENTRÁLNÍM ŽLABEM“
24. - 25. 2. 1978
S - STĚNA
PRVÝVÝSTUP - 26 DĚLEK
P. KOUBEK, VESTONICKÝ

90°
(K... 5°)

PAVEL Schwarz

SFINGA

Po vánici v severní stěně Stenaru se konečně sv. Petr nad námi smiloval a deště vystřídala slunečná pohoda. Se Zdenkem Hlaváčkem se nám za den ve velmi dobrém čase podařilo vylézt v severní stěně Triglavu Čopův pilíř až na hlavní vrchol. Naše sebevědomí stouplo do závratných výšin. Zvykli jsme si i na lezení ve zdejší místy "poněkud rozlámanější" skále a docela dobře jsme se sehráli.

Teď jsme přemýšleli co dál. Oba nás lákala Sfinga v pravé části stěny Triglavu. Je to asi 300 metrů vysoký markantní skalní monolit, který vystupuje z hřebene Plemenice skoro 1000 metrů nad úpatím stěny. Hlavní problém tkvěl v tom, jak se k němu dostat. Jsou dvě možnosti. První je cesta Prusika a Szalajeva do amfiteátru pod Sfinou a pak do vlastní stěny. Tato cesta je však velmi ohrožena padajícími kamením a kromě toho tu byl již jeden neúspěšný pokus. To rozhodlo pro druhou variantu a sice výstup po hřebeni Plemenice s traverzem systémem polic pod Sfinou. Ale tento nástup měl jeden háček. Naši předchůdci se sice dostali až na úpatí Sfingy, ale nepodařilo se jim nelézt vhodné místo pro traverz do vlastní stěny. Říkali nám jen: "... ty Jugoši sou lidi bez nervů..." a ani nám nedávali příliš velké naděje. Viděli jsme tedy celý náš výstup spíš černě, ale přesto jsme se rozhodli pro pokus.

Ve stěně Sfingy vedou v současnosti dvě cesty, a sice hrana Sfingy a "Sfingin obraz", cesta vylezená roku 1966 Ante Mahkotou a Petrem Ščetininem, klasifikace VI, A 3 a 12 hodin lezení. To byl náš cíl.

Budík zvonil jako obvykle nechutně brzo a již ve tři ráno jsme byli na pochodu. Po chvíli se od nás odpojili Víťa s Jimem, kteří šli na Bavorskou cestu v severní stěně Triglavu, a zůstali jsme se Zdenkem sami. Svítání nás zastihlo těsně pod sedlem Luknja a pak jsme se již pustili do opičáren na "turistické cestě" po hřebeni Plemenice. Asi v sedm hodin ráno jsme před sebou měli Sfinu. Začali jsme po policích poněkud sestupovat a pak slaňovat k nástupu do stěny. Cestou jsme objevili obrovskou jeskyni s jezírkem čisté vody, tak poslední pití do sytosti a teď se bude už s vodou šetřit. V devět jsme na nástupu do stěny, ale kudy do ní? Všude je jen nepříjemně vrstvená skála bez možnosti skobování. A tamhle je skoba se slaňovací smyčkou. Zdeněk leze nahoru vymytým žlabem a dobírá, nikde nic. Zkouším to ještě výš a jsem u kroužku, sláva. Dobírám a jdu do traverzu, odporně rozlámaná skála, ale konečně dávám dobrou skobu. Střídá mě Zdeněk a za chvíli jsme na konci traverzu. Nad námi je úplně hladká zeď, ze které tr-

čí do prostoru velké převisy - oči a nos Sfingy. Vytahujeme slovinský popis s mizernou fotkou a zkouáme, kudy dál. Píšou "...levo od Gilotiny...". Tak to bude asi tamhle ten nos, co vystupuje ze stěny. Z boku to vypadá jako sekera. Řada je zase na Zdenkovi, ale vůbec mu nezávidím, žádné skoby a kamení jen lítá. Koušek mě dobírá a pak popolézá na lepší štand. Jsme na hraně Gilotiny a konečně nám dochází, že jsme se asi poněkud práskli. Popolézám, nahlížím za roh a v zárezu objevuji staré skoby. Aha, vše už je jasné, popis kecal, mělo se lézt vpravo od Gilotiny. Od kouta mě však dělí 15 metrů kolmé stěny, která připomíná spíše hromadu šterku. Zkouším traverzovat. Nejdříve čistím terén, shazují několik bloků. Padají volně k zemi a ve žlabu pod Sfinou strhávají s rachotem celou kamennou lavinu. Ještě dlouho je slyšet její ozvěnu.

Plížím se jako kočka, tady se nedá spolehnout na nic. Jedna skoba je dobrá, ostatních nemám odvalu se ani chytit. Po půlhodině tělocviku jsem v koutě - paráda. Nad námi je již jen pevná skála. A jsou tu i skoby a tak se naše tempo zrychluje. Zrovna, když Zdeněk zdolává Malou střechu, objevuje se na hřebeni Petr Schnabl s Jirkou Čejkou, kteří se vracejí z Čopova pilíře. Volají na nás a jsou nesmírně překvapeni, že už zase lezeme. Oni měli smůlu, lezli za námi Čopa, zastihla je bouřka a museli bivakovat. A kde prý chceme bivakovat my, že první police je až nad Velkou střechou. Tahle možnost se nám vůbec nelíbí a raději lezeme co nejrychleji. Velká střecha je poměrně dobře vyskobovaná a tak nás ani příliš nezdržuje. Smůlu má ale Zdeněk, protože přes převis leze druhý s kletrem na zádech, funí a heká až běda. Zdeněk odpočívá a já lezu dál. Cesta je úžasně exponovaná, pod námi je tisíc metrů volného prostoru.

Z doliny Vrat je až sem nahoru slyšet bučení pasoucích se krav, to se nám zdá podezřelé. Za chvíli také začíná hřmít. Už se nestřídáme a spěcháme, abychom byli před bouřkou na vrcholu. Za chvíli nás však obklopují mraky, padá déšť se sněhem a blesky pročešávají oblohu okolo nás. Nepříjemné pocity. Nemáme se kam schovat, tak pokračujeme pěkně v tempu dál. Na štandu posílám raději všechno železo po laně dolů. Zdeněk dolézá ke mně a současně s tím se začíná trhat mraky a vysvitá slunce. Bouřka nás zachytila jen okrajem. Poslední metry stěny přelézá Zdeněk a za chvíli si už podáváme ruce ve slunci na vrcholu. Od našeho odchodu z tábora uteklo rovných 15 hodin. Při sestupu pozorujeme stádo kozorožců a potmě docházíme ke štánům. Nejhezčí den v Julských Alpách je za námi.

Pozn.: Jedná se o cestu "Sfingin obraz" na Sfinze v severní stěně Triglavu. Prvovýstup udělali 11.6.1966 Ante Mahkota a Peter Ščetinin. V současnosti se předpokládá, že je třeba mít k dispozici asi 12 hodin času od úpatí Sfingy. Po našem výstupu to prý Jugoši přešli za 7 hodin(?). Nám to trvalo rovných 9 a to jsme se nezastavili ani na chvíli.

R. TEISSLER, V. ZEMAN

KTERAK JSME PŘECHÁZELI ZIMNÍ HŘEBEN VYSOKÝCH TATER

Probíral jsem nedávno zásuvku s uschovanými materiály o svých výstupech a akcích, kterých jsem se za krátkou dobu své horolezecké činnosti zúčastnil. Skoro až na konci jsem objevil memoáry, napsané o našem zimním přechodu hlavního hřebene Vysokých Tater Robanem Teisslerem a Vlastou Zemanem. Uplynuly sice už dva roky od doby, kdy jsme tato dobrodružství prožívali, ale byla tak silná, že se zdá jako by to bylo letos v zimě... Snad i vy pocítíte atmosféru, v níž náš přechod probíhal.

Vašek Šatava

Celá akce se rozběhla na podzim 1975. Přes všechny možné přípravy, jako obstarávání vysílaček a jiného nesehnatelného materiálu, přes bujaré schůze na Hubertově chatě v Jizerkách, jsme se dopracovali k takřka reálnému plánu. Z různých osob bylo sestaveno vrcholové a podpůrné družstvo, čítající dohromady okolo třiceti lidí. Nastalo shánění krabic, pytlů, rukavic, to vše z dobré Chemičky v Mníšku. Také začaly odpadávat první osobnosti. Mezi prvními byl i politicko-výchovný pracovník Mamánek. Ostatní odpadávali víceméně utajeně, chtějíce nás překvapit. To se jim bezesbýtku podařilo. V Tatrách se nás sešla sotva polovina. Uvážíme-li, že na jednoho člena družstva vrcholového připadlo 3/4 člena družstva podpůrného, byla to situace šokézní. O finančních potížích se zmiňovat nebudeme, vše vyplyne z dalšího.

Jame v Tatransku, kam Šatava odjel již před týdnem za účelem balení potravin. Počítali jsme s tím, že se s Venkou setkáme na nádraží, abychom se dozvěděli podrobnosti. Odjeli jsme proto do Tatranské Lomnice, kde jsme zabívakovali okolo páté hodiny ráno. Poté, co jsme se probudili v čekárně již plně lidí, jali jsme se shánět nějakou potravu. Po snídani, která zdaleka nebyla "anglická", jsme se dověděli, že Venca dří ve Smokovci a čeká na nás. Nedošel totiž telegram. Věříce v jeho kvality, vyrazili jsme na Brnčálku, z níž se po krátkém oddechu vypravila skupinka na cvičný terén. Z ní se vyčlenila skupina "sebevrahů" ve složení Mayer, Michel a Zeman pod vedením extrémisty Teisslera a odebrala se lavínězním terénem do zaledněného žlabu. Řečený vodopád zdolali bez maček za soustrastných pohledů kolem slaňujících Němců. Na chatě nás již čekali další netrpěliví členové, kteří se chvěli touhou vyrazit na Kopské sedlo. Objevil se i dlouho pohřešovaný Venca. Po vybudování tábora v Kopském sedle a po sporé večeři jsme ulehli. Přestože v noci bylo pouhých -12°C , našli se i tací, kteří se nevyспали.

Ráno se po velké námaze podařilo uvést do provozu dva Juwely za účelem připravení snídaně. Netrpěliví jedinci, Roban a Helmut, vyrazili směrem k Jahnácímu štítu. Zbytek se vydal za nimi s jistým zpožděním. Ve snaze dostat se co nejrychleji na vrchol, zvolili si již prošlápnutou stopu. Leč tato končila několik desítek metrů pod vrcholem zaledněným zářezem. Extrémním sólolezením sice překonali několik obtížnějších délek, ale pracně získaný náskok ztratili. Po překonání Belasé veže, Kolového a Černého štítu jsme se ocitli na Baraní Strážnici. Pochod prvního dne končil v Láčovém sedle. Toužebně jsme očekávali postavené stany a hučící Juwely. Leč stan stál pouze jeden a pět lidí vrcholového družstva nemělo kde spát. Proto jali se přemlouvát ctěného chatára Kapolku, aby je nechal přežít na Terryho chatě.

Ráno jsme vstali kolem čtvrté hodiny, pojedli již zelené klobásky a vyrazili ke stanu, kde se naše řady měly zase sjednotit a pokračovat v náporu na hřeben. Kolem stanu však bylo pusto a prázdko. Ne že by už vyrazili, ještě spali. Několika hrubšími slovy jsme spáče uvedli do pohybu a sami pokračovali napřed ve složení Havel (Gusta), Michel, Teissler a Zeman. Zbytek vyrazil asi s hodinovým zpožděním. Již před Sněhovými věžemi byl Šatava nucen přemáhat gravitaci pomocí cepínu. Uklouzl na špatně držícím sněhu. Při přechodu Láčového štítu z čelní skupiny odpadl Gusta, který se krátce na to "zaprásknul" na Široké veži, kde málem přišel o život při sestupu. Nakonec byl spasen skupinou turistů. Současně i Helmut přerazil mačku a byl proto poslán na Zbojnickou chatu. Ostré veže jsme absolvovali ve dvojicích Zeman - Teissler, Ambrózi - Lacko, Petřík - Šatava. Na lezení klasifikace IV+ bereme místy i lano. Venca, aviatik, opět sbíral drahocenné metry. Na Předním Javorovém štítu měl již nasbíráno cca 12 metrů, neboť s ním popojela lavina. Dvojice Teissler - Zeman pokračovala tvrdým tempem přes Kresaný Roh a Rovienkovú vežu až na Svišľové sedlo. Předtím však absolvovala náročný slánění z Ostrého štítu. V převislém vysněženém koutě na nedržícím sněhu se snažila vyprostit zaseknuté lano. Přicházíme ke stanům, kde nalézáme neusušené, na kost zmrzlé věci. Zpozdívší se skupiny sestoupily z Kresaného Rohu. Na Zbojnické chatě se snažíme navázat kontakt s podpůrnou skupinou. Do stanů se vracíme pozdě v noci s domněním, že v ráno je už v pořádku.

Druhý den ráno nastoupila dvojice T - Z se získaným náskokem již ve čtyři hodiny ráno na hřeben. Po psychicky náročném lezení v kamzičích stopách se nám naskytla naděje, že dobudeme Polského hřebene již v 9 hodin. Leč plané iluze se rozplynuly v té chvíli, když jsme zjistili, že nestoupáme na Východní Vysokou ale na Divou věž, kde jsme museli odložit kletsky za účelem překonání převisu. Dlužno podotknout, že postup po kamzičích stopách je velice náročný. Tato zvířata, která jsme obdivovali a proklínali zároveň, byla schopna hravě seskočit i 8 metrů vysoký skalní práh či prostoupit lavínězním sněhem, kde jsme my museli používat lano. Polského hřebene jsme tedy dosáhli až v 11 hodin. Zde jsme provedli několik reklamních fotografií a za husté mlhy jsme po špatném sněhu začali postupovat nekonečnou cestou na Zadní Gerlach, zvanou Martinka. Celkem ne příliš složitý sestup jsme si značně zkomplikovali sestupem do zaledněného žlabu, kterým jsme se dostali nad stometrový skalní práh. Z této situace nás vyvedl dvěstěmetrový traverz, ve kterém jsme museli několikrát slaňovat. Naplánovaný přechod Batizovského štítu se v důsledku tohoto intermezza zhatil. Nicméně jsme čekali ještě téměř hodinu na podpůrnou skupinu, která nám přinesla stan a něco málo jídla, ovšem bez kloudného vaříče. Nezbytné minimum tekutin jsme připravili ze sněhu na pevném lihu. Jelikož venku byl víchr, nemohli jsme otevřít stan a proto jsme se málem ve štíplavém kouři tuhého lihu udusili. Druhá skupina ve složení Ambrózi - Lacko - Šatava pokračovala třetí den pouze na Polský hřeben. Čtvrtý člen této skupiny se vydal hledat své lano, které mu spadlo (!) z Kresaného Rohu do doliny.

Čtvrtý den sněžilo a proto dvojice T - Z vyčkala, až se uklidní počasí, a vyrazila až v 7 hodin ráno. Po skromné snídani a přemožení na kost zmrzlých bot vyrazila dvojice na Batizovský hřeben a překonala ho takřka celý bez vážnějších problémů. Po absolvování nejexponovanějších míst bylo lano smotáno z důvodu bezpečnosti, jelikož se stále zasekávalo a pletlo. Dvojice T - Z nabyla tudíž opět značnou rychlost. Ve snaze udržet si tuto rychlost nastoupil Roban do vyledněné převislé spáry, kde několik okamžiků bojoval na hranici svých lezeckých možností. Posléze usoudil, že ono místo lze zdolat snadněji obejitím po hladké plotně. Dále vše pokračovalo bez problémů a v dobré pohodě jsme dosáhli štítu nad Východní Železnou bránou. Dbající na čistotu přechodu, rozhodli jsme se pro slanění šestkovými převisy Baronovy cesty, což dalo vzniknout jedné z nejdramatičtějších chvil naší cesty. Vysněženým a ve spodní části zaledněným žlabem se dvojice ubírala dolů. Po úporné námaze se Robanovi podařilo nalézt hrot, za který bezpečně slanil k převislému ústí Baronovy cesty. Mezi tím Zeman zůstal stát několik metrů nad ním a čekal, až Roban vyzkouší, jestli jde stáhnout lano... A šlo, celé

najednou! Vlastík se ocitl v překorní situaci, bez lana v kolmém zářezu. Roban slaňoval od dalšího hrotu do neznámého převislého terénu ve snaze založit další slanění. Ovšem v zaledněném, hladkém a převislém zářezu to nebylo jednoduché. I dostal se až na konec lana, kde zůstal viset v úvazku. V poslední chvíli metr pod sebou zahlédl cosi červeného. Drže se jednou rukou lana, odsekával druhou led. Objevil starou, ne dobře vyhlízející skobu. Slanivší Vlastík měl zakázáno se do skoby zavěsit, neboť by skoba takové zatížení těžko vydržela. Držíc se každý jednou rukou céčkových chytů, stáhli společnými silami lano. Roban po odvázném slanění do střechovitých převisů se snažil opět dostat ke skále. To se mu však podařilo až po dvaceti metrech slanění, když zůstal viset na konci lana. Osm metrů vpravo objevil dvoucentimetrovou zatlučenou U-skobu. Obtížnými kyvadlovými traverzy se mu podařilo dostat se až na jeden metr od kýžené skoby, leč poté se ocitl opět elegantním obloukem v prostoru. Cílem jeho dalších pokusů bylo dostat se do převislého sokolíku, kde se mohla naskytnout možnost umístit slaňovací skobu. Z posledních sil odhrabával vrstvu sněhu a náhodou objevil další rezavou skobu, kterou bylo možno provléci slaňovací smyčku.

Další cesta vedla přes Sněžné Kopy a končila sestupem ze Západní Železné brány. S podpůrnou skupinou jsme se sešli na popradském plese. K našemu překvapení se najednou ve dveřích chaty objevila i druhá skupina vrcholového družstva. Tato skupina uzavřela trasu z Polského hřebene až po Východní Železnou bránu za jeden den a bez vážnějších problémů.

Díky vydatné večeři (za pouhých 50,- Kčs) jsme byli schopni ráno časně vyrazit. Naš rychlý postup zpomalil Rumanův štít, kde jsme museli překonat několik převislých míst. Expozice tohoto hřebene byla úžasná. Po levé ruce zela 400 metrová a po pravé 700 metrová hlubina. Situace se vyhroutil při sestupu z Malého Ganku. Sněž - krupice vůbec nedržel a několik metrů před námi byla téměř třísetmetrová stěna Galerie Ganku. Dvojice T - Z postupovala navázána, avšak tím způsobem, že Vlastík si v obtížnějších místech pomohl lanem a Roban tato místa zdolával dlouhými sestupovými skoky. Při přechodu do Rumanova sedla se ve druhé skupině málem odehrála tragédie. Aviatik Venca vypadl ze stěny a trojitým salchovem směřoval do strmého žlabu, kde pád po 15 m ubrzdil na několika metrech před padesátimetrovým skalním zlomem. Vyvázl bez zranění, ale zlomil cepín a urazil dva hroty na mačkách. Naše cesta pokračovala velice lavínězním terénem přes Vysokou. V sedle Váha začalo hustě sněžit, přesto sestup z Rysů proběhl v mezích normy. Jen na jednom místě jsme po starých zbloudilých stopách dorazili k silně zasněženým plotnám, které byly ještě lavíněznější než

všechno, co jsme dosud absolvovali. Bylo třeba maximálně využít lezecké techniky, jako lezení na tření v mačkách, C-chyty a k tomu se ještě vyrovnat se špatným sněhem.

Po absolvování tohoto úseku jsme stáli před otázkou, zdali máme obejít Žabího koně. Teprve Sváta, který se vracel z Rysů normální cestou, nás přemluvil k nástupu na zaledněný a zasněžený hřebínek. Roban vyrazil na lehko a bez maček. Lezení bylo pravým požítkem, dokonce jsme začali i jistit. Náš postup se zastavil před stěnami Volové veže, odkud jsme žlabem sestupovali k Žabím plesům. Stany opět ještě nebyly postaveny a tak jsme museli ve vánici ještě chvíli čekat, než podpůrné družstvo dorazilo a stany s naší pomocí postavilo. K našemu zděšení tu nebyl ani ešus ani na čem uvařit. Již třetí den jsme konzumovali na kost zmrzlé konzervy a neměli co pít. Nezbylo nám nic jiného, než jíst sníh, což nám brzo způsobilo krvácení sliznic.

Probouzíme se v závějích sněhu, jelikož stan nešel zapnout. Celou hodinu se snažíme dostat do zmrzlých bot. Poté se marně pokoušíme probudit druhou dvojici Ambrózi - Šatava. Sváta se připojil k nám a vyrazili jsme na hřeben bez jídla. Po prvním stoupání pociťujeme malátnost a značnou únavu. Na Volovku se dostáváme poměrně obtížným lezením a jen vzájemnou pomocí jsme dosáhli vrcholu. Poslední obtíže hřebene nás teprve čekají. Divoké Mengušovské štíty jsou za špatné viditelnosti tvrdým orientačním oříškem. Značná expozice nám doslova bránila v pohybu. Sváta, sedíc rozkročmo na hřebeni osmetetrové stěny, připravil poslední slanění. Mezi tím napadlo asi 15 cm nového sněhu a za velmi špatné viditelnosti jsme stěžili naši sestup k Hincovým plesům. Zde nás očekávala podpůrná skupina, která přinesla zásoby jídla k poslednímu závěrečnému útoku na hřeben. Pro maximální lavinové nebezpečí jsme však od původního záměru upustili. Členové podpůrné skupiny se z různých důvodů vytratil z Vysokých Tater a tak si vrcholové družstvo po jednodenním odpočinku závěrečný nápor zajistilo samo. Počasí se však ještě více zhoršilo a tak, boříce se po pás do čerstvého sněhu, jsme snesli poslední postupový tábor.

Musíme podotknout, že většinu věcí a potravin pro přechod hřebene jsme měli v záloze v úschovně zavazadel ve Smokovci. Předposlední den, kdy vrcholové družstvo sotva stálo hlady na nohou, obdrželo úschovně lístek. Při návratu jsme si ve Smokovci balík vyzvedli a v zápětí jsme nebyli schopni slova. Bylo zde tolik jídla, že jsme ho nemohli ani odvézt domů.

Co k tomu ještě dodat? Snad jen, aby jste si vybírali podpůrné družstvo lépe než my, nebo se spoléhali plně jen na sebe. Bylo to pro nás tvrdé poznání a my na něj budeme vždy pamatovat při našich příštích akcích.

Budeme rádi, jestliže naše vyprávění dá něco všem, kteří se na podobnou akci chystají a myslí si, že

vydrží s několika konzervami, chlebem a cibulí více než týden. Už jsem se osobně s takovým názorem setkal letošní zimu.

Nikoho však nechceme odrazovat a doporučujeme: ZKUSTE SI PŘECHOD HŘEBENE, POZNÁTE, CO VYDRŽÍTE!

SÓLOVÝSTUP NA NANGA PARBAT

"Dnes mě zajímá méně sportovní výkon a neznámá hora než neznámý člověk - neznámé ego - v extrémní situaci na hoře." Tak načrtl Reinhold Messner v průběhu tiskové konference při návratu z Nanga Parbatu 21. 8. 1978 v Mnichově pohnutky, které ho vedly nejprve "bez kyslíku" na Everest a potom dokonce samotného na Nanga Parbat.

Sólovýstup na osmitisícovku uváděl Reinhold Messner již po svém návratu z Everestu jako svůj poslední vysněný horolezecký cíl. "Žádný nový cíl mi nezbyl", řekl. Takový sólovýstup by mu měl dát zkušenost, zda a jak může vydržet extrémní nároky na hoře a úplnou osamělost.

Že pro tento test zvolil Nanga Parbat, uvedl Messner dva důvody. Za prvé historický: Nanga Parbat byl před 25 lety poprvé sjezen. V této souvislosti vzpomněl Messner dosud bezpříkladný výkon Hermanna Buhla, který tehdy z nejvyššího tábora německo-rakouské expedice uskutečnil sólový výstup na vrchol, přičemž překonal 1500 metrů výškového rozdílu a vzdálenost 7 km. Za druhé technický: protože Nanga Parbat svými úbočími a pilíři zasahuje hluboko dolů do zelených zón, nemusí se téměř počítat s nebezpečím trhlin v ledovci a tím dobře odpovídá sólovýstupu.

Volbu cesty - zda z jižní nebo západní strany - si chtěl ponechat Messner až do posledka otevřeno. Protože na jižním úbočí působila (neúspěšně v důsledku špatného počasí) německá expedice, rozhodl se nakonec pro západní, tedy Diamirské úbočí. Neuskutečněn zůstal ostatně jeho původní záměr vystoupit v přímé linii Mummyho žebrem, protože ve skalních partiích hrozilo navypočitatelné nebezpečí padajícího kamení z důvodu relativně vysokých teplot v tomto roce. Messner zvolil proto novou cestu v ledu, která vede z nejzadnějšího Diamirského údolí nejprve ve směru sedla Mazeno a potom k vrcholu.

Do základního tábora doprovázelo Messnera, který přiletěl z Evropy v turistické třídě s 20 kilovým zavazadlem a potraviny si opatřil v Pakistánu. S nosičů a podle pakistánských předpisů i spojovací důstojník a lékař. Od základního tábora se spoléhal jen sám na sebe. Cesta tam ostatně nevedla, jak je obvyklé a pohodlné, z Gilgitu, ale musela být podniknuta z Rawalpindi, protože silnice Karakorum High Way byla uzavřena. Vyžádala si deset dnů, nejprve dřípem a pak pěšky.

Do základního tábora (4200 m) přišli 20. července 1978. Týdenní déšť bránil nejprve dalším podnikům. První průzkumné a aklimatizační túry podnikl koncem července, vystoupil přitom na jednu šestitisícovku.

Nástup do stěny 7. srpna. První bivač v malém stanu (celkem nesl 15 kg batoh) ve výšce 6400 metrů. Časně ráno (5 hod.) 8 srpna se zachvěla země těžkým otřesem. To se dověděl Messner ovšem později. V bivaku jen zpozoroval, že se pod ním utrhla celá stěna a jako obrovská ledová lavina se zřítila do údolí. Protože věděl o další možnosti sestupu vlevo od své cesty, stoupal dále. Druhý bivač měl ve výšce 7400 metrů.

9. srpna v 16 hodin dosáhl vrcholu. Na vrcholu fotografoval a zanechal plechovou krabici s údaji o výstupu. Po hodině opustil vrchol a sestoupil zpět na místo posledního bivač. Špatné počasí 10. srpna znemožňovalo přehled o spodních partiích stěny a tak zůstal na tomto místě - ve výšce 7400 metrů - celý den. Začal šetřit palivem a potravinami a především méně pil, protože se trvání špatného počasí dalo těžko odhadnout. Jelikož přívod tekutin byl nedostatečný a omrzl na palci levé ruky, pokračoval v sestupu. Sestup až do základního tábora se podařil 11. srpna za překvapivě dobré viditelnosti a sice přímou cestou mezi Mummyho žebrem a pásmem séraků ve stěně. Po dvou dnech odpočinku v základním táboře vyrazil do Rawalpindi, kam přišel 17. srpna.

Technické obtíže udává Reinhold Messner klasifikací III - IV ve skále (skále dával přednost v horní části výstupu, aby se vyhnul prošlapávání stop v hlubokém prachovém sněhu). V ledu se vyskytly tři svislé pasáže. Messner měl jednu ledovcovou šroubovou skobu a jednu skalní skobu, kterou na vrcholu upevnil plechovou krabici s údaji o výstupu. Ledovcovou skobou zajišťoval stan před náporu větru a před zřícením.

Co se týká reakce na osamělost při takovém psychickém a tělesném zatížení uvádí Messner, že se nikdy necítil osamělý i když byl sám. Jako by měl kolem sebe spolulezce, které sice osobně nezná, s nimiž však vedl více méně podrobné a cenné rozhovory. Nejednalo se při tom o halucinace. Tyto poznal na Nanga Parbatu v roce 1970 a "tentokrát to bylo jiné".

Jeho zkušenosti na Nanga Parbat potvrdily také

jeho názor, že nejkrásnější možností horolezectví vidí v ovládnutých sólovýstupu - "spoléhat se sám na sebe, poznat sám sebe aniž by využíval jiných nebo jiným škodil". Přesto však dává přednost výstupu ve dvou, jestliže je spolulezec dokonale partner z horolezeckého hlediska (jako Habeler) a současně přítel (jako Dr. Oelz). Protože se tato šťastná náhoda zřídka vyskytuje, přiklání se Messner k sólovým výstupům. Mluví ovšem jenom za sebe: "Každý si musí najít formu horolezectví, která je pro něho správná."

Podle zahraničních pramenů zpracoval Josef Jurák.

PETER BEDNAR¹⁾

VOLNÉ LEZENÍ, ČISTÉ LEZENÍ A VII. STUPEŇ

V poslední době se mnozí lezci vyalovují vehemenně pro zavedení VII. stupně. Vesměs bývá poukazováno na americké zkušenosti. Jak to vlastně Američané dělají, co rozumějí na jedné straně volným a na druhé čistým lezením?

CLEAN CLIMBING - pojem zahrnující čisté lezení, po kterém nezůstanou žádné stopy. K tomu účelu se používají výhradně různé druhy vklíněnců a smyček, a to jak k postupu, tak k jistění v technických úsecích. Mnohdy lze dokonce za pomoci těchto prostředků překonávat i velké střechy. Takto např. před několika lety Yvon Chouinard vylezl Nose na El Cap. Pocho - pitelně použil fixní prostředky, které jsou ve stěně stabilně (někdy a jiná mezijistění, např. v klíčovách převisech). Také čisté lezení má své hranice. Při jistění na standu je třeba brát v úvahu, že vklíněnce drží většinou pouze při zajištění směrem dolů a nikoliv obráceně, což by bylo někdy zapotřebí při pádu prvolezce. V USA, kde stále ještě platí, že každý lezec si zakládá svoje vlastní jistění, se spárky castým zatlučkáním a vtlučkáním skob značně ničí. To je hlavní důvod pro používání vklíněnců. Nezbytné skoby jsou již také z tohoto důvodu ve stěně ponechávány.

FREE CLIMBING znamená lezení pouze vlastní silou, bez použití jakýchkoliv umělých prostředků jak k po-

stupu, tak i k odpočinku. To ovšem neznamená, že se lze bez mezijistění, které je zde naopak ještě důležitější. V amerických průvodcích jsou kromě prvovýstupců uvedeni i autoři prvního volného přelezení. Sympatické je, že se američtí lezci nezabývají zbytečnými diskusemi o množství stabilně zanechaných jistících prostředků. Tak například nikomu nevadí, že v *Over-Route* (Yosemite), klasifikované 5.11, se po každých dvou metrech expanzivní skoba. Panující etika nedovolí lezcům tyto skoby používat jinak než k jistění. Množství skob v této cestě je ovšem spíše výjimkou.

Pokus o volné přelezení cesty Robbinse, Galwase a Sherricka v SZ stěně Half Dome skončil krátce pod vrcholem na technickém úseku. Lezci volili návrat, ačkoliv by s použitím skob výstup bez problémů dokončili. Klobouk dolů před takovým přístupem.

VII. STUPĚŇ - v současné době vypadá srovnání klasifikačních stupňů asi takto:

<u>USA</u>	<u>UIAA</u>
5.6	V
5.7	V+
5.8	VI-
5.9	VI
5.10a	VI+
5.10b	VII-
5.10c	VII
5.10d	VII+
5.11	VIII-
5.12	VIII

Toto srovnání předpokládá, že rozdíl mezi VI+ a VII- je stejně velký jako mezi IV+ a V-. Náš VII stupeň odpovídá takto obtížnosti 5.10b-c. To, že některé cesty klasifikované 5.10c jsou lehčí, než jiné s obtížností 5.10b, leží v povaze věci. Těžko se dá vždy dojít k naprosté jednotě názorů. Zrovna tak lze nalézt značné rozdíly v hodnocení cest v jednotlivých oblastech. Např. 5.10a v Coloradu (Eldorado Spring nebo Bolder Canyon) nebo v Joshua-Tree-National-Park by odpovídalo 5.10c až d v Yosemiteu nebo dokonce 5.11 v High Yosemiteu. Snad je to proto, že ve výše uvedených oblastech jsou cesty podstatně kratší.

Tabulka končí stupněm 5.12. Je pouze velmi málo lezců schopných tyto cesty přelézt, jako Henry Barber, Ron Kauk nebo Ray Jardine. Přidávání dalších stupňů obtížnosti je nutný důsledek rostoucí výkonnosti. Jsou lezeny nové cesty, před několika lety nemyšlitelné. Technické úseky jsou přelézány volně. Než se to podaří, předcházejí ovšem mnohé pokusy s pády. V kolmé americké žule je možno spíš než v Alpách jít až na hranici pádu, neboť riziko zranění bývá minimální. Skála zde poskytuje obvykle možnosti lepšího jistění. Samozřejmě trvá dlouho, než se dřívě technická cesta docká volného přelezení. Počítá se pouze zcela volné přelezení všech délek. Použitím

SUCHÉ SKÁLY

CESTA BRÝLATÝCH

foto Chroust

Jediné umělé pomůcky k postupu, by i třeba v jediném místě, zůstává cesta technickou.

Je ovšem sotva možné uskutečnit volné lezení v plné míře v Alpách. Chybí pro to nutné předpoklady: stabilní kalifornská slunce, žádný led a pád kamení. Často jsou naše cesty mokré, býváme překvapeni náhlými změnami počasí a často jsme nuceni v důsledku toho dostat se nahoru za každou cenu. Pak přijde vhod každá skoba, která je na místě. Často trvá volné lezení na tento způsob podstatně déle, což si nemůžeme dovolit. Zřídka si též můžeme dovolit jít až na hranici pádu, neboť riziko zranění bývá většinou velké. Naše staré skoby nejsou také pro účely pádu vždy dostatečně způsobilé.

Měřítkem lezení VII. stupně může být v Alpách cesta dvojice Kicene-Karl na Fleischbank (Pumpriase). Tato obtížnost platí pochopitelně pouze při zcela volném lezení. Dalšími příklady mohou být JZ hrana Tofany nebo Rossiho cesta na první věž Sella. Sedmou cestou je podle mínění Schranka též JV stěna Fleischbanku. Dále lze uvést J stěnu Tellistocku, Scotoniho cestu na Scioatoli, Schubertovu cestu na Ciavazes.

I když jsem také pro zavedení VII. stupně, nedoporučoval bych přikládat věcem větší význam, než jim přísluší. Lezení není pouze sportovní výkon, ale především přináší radost z pohybu v přírodě. A neměli bychom ubírat potěšení těm, kteří si libují ve skobování.

(Podle časopisu Bergsteiger 2/78 přeložil Pavel Stříbrný)

+) Peter Bednar, nar. 1943 v Trenčíně, zahynul 8.1. 1978 při slaňování z Matterhornu. Se dvěma bivaky prostoupili severní stěnou. Při návratu, již za tmy, poblíž chaty Hörnlhütte, založil Bednar slaňovní a první šel dolů. Náhle se zřítil i s oběma lany do údolí. Příčiny jeho pádu se nepodařilo objasnit.

ALEŠ REZEK

POŠŤÁK

Hodinky jsem si podle něj mohl řídit. Už to měl v krvi, přijít vždycky včas. I když tady - tady byly hory, a proto i každý den jiné počasí, jiný sníh. Ale byl zde doma a věděl, jak na ně jít. A kdyby se mu stalo, že by lyže nestačily - ke mně poštu nosil v batohu společně se sněžnicema. Ale to jen z hecu. A i tak by těch 15 km uběhl i na sněžnicích a třeba s piánem na zádech.

"Tobě tu radost neudělám, abych s poštou u tebe

nebyl přesně v 11 hodin", říkal s úsměvem.

Ostatně s úsměvem říkal téměř všechno. Ale nebyl to smích strojený, ale upřímný.

Když přišel z Prahy, lidi kroutili hlavou: "Ještě mu není ani dvacet a už tohle?!"

Doma stejně neměl stání, k tomu aby odešel takhle brzo z Prahy mu pomohla náhoda. Šťastná nebo nešťastná - to si nikdy neujasněl. Porazilo ho auto, ležel, ale i tak by na ty hory utekl. Ty on totiž miloval. Dlouho mu trvalo, než se dostal mezi lidi, se kterými mohl hory jak obdivovat, tak pokořovat. Vlastně tak pokořoval v sobě všechno to, co ho svažovalo. Nevěřil si a jen pomalu se dostával tam, kam chtěl - byl to pošťák s velkým P! Přestal se bát i když strach míval, ale nebál se utkat třeba i s ním.

Nejvíce měl strach ze školy. On z ní už jednou utekl. Ještě tenkrát měl tendence přátelům a známým zdůvodňovat proč. Nakonec našel "oporu" v onom nákladáku. Ale nakonec vyhrál i tady a maturita z "gymplu" mu dávala pomýšlení na "vejšku". Určitě by to zkusil, rád by to udělal už jenom kvůli holce. Jeho holce - ta právě končila medicínu.

Jeho holka - byla ve druháku zdrávky, když on odešel na hory, a oba si připadali v té první zimě jako v pohádce. A nebo v nějakém románu. Jezdila za ním ještě když pracoval na chatě a přitom rodiče udržovala v naprosté nevědomosti. On za ni jezdil na závody a obelstíval trenéry, pořadatele i rozhodčí. Až teď, když se dostal tam, kam chtěl, začali spolu mluvit o legálním životě spolu.

Znal jsem ho hodně, ale ne úplně - tak jako neznám sebe. Ale věděl jsem, že čas pracuje pro něj, a že i to, po čem toužil, účast na EXPEDICI, se mu splní. Ale chvíli před TÍM poznal, že i ČAS si dokáže vybrat, kdy a jak udělat všemu konec.

Znal jsem ho a věděl jsem, jak mu je, když po tvrdé dřině odváže lano a postaví se až tam nahore, koukne ne dolů, ale kolem sebe, a ví, že kam až vidí, že to všechno je jeho.

Věděl jsem, jak mu je, když jako jeden z mála jede se svým prošoupaným batohem na běžkách, které pamatují zimu ve dvaasedmdesátém, s posledním dopisem tam, kde se matky, děti i milenci již rozloučili s tím, že svá psaníčka dostanou ještě dnes, neboť počasí nedovolí ani krok před chatu.

Znal jsem ho, a tenkrát poprvé mě toto mrzelo, neboť jsem věděl, že za ty dva roky, co ke mně chodil, počasí ještě tak hrozné nebylo. Věděl jsem, že ke mně jede - nedávno se v něm něco zlomilo a on se snažil prát se co nejvíce - a že ke mně půjde přes pole. Lavinové pole, jinak by to nestihl.

Vítr se v tu chvíli utíkal a já jsem jasně uslyšel hřmění. Ne hromu, chvíli jsem doufal, že letí letadlo. Ale v tomhle počasí? Ne, to by se nikdo ze země nezdvihl. A pak jsem si jenom uvědomoval, že právě tak, jako se rozjíždí letadlo, jede lavina do údolí. A on byl v té lavině

KAREL LUKAN VÝSTUP NA ETNU

Jednou jsme přišli s nápadem vystoupit na Etnu. "Nesmysl!", prohlášovali informovaní přátelé, "Etna je přece jen hromada popela! Za ty prachy můžete jet třikrát do Dolomiti!" Jenže my jsme nechtěli do Dolomiti, chtěli jsme na Etnu...

Osm dnů před naším odjezdem proběhla novinami zpráva, že Etna soptí a chrlí jako ztřeštěná oheň a síru, lávu a popel. Pro nás to nebylo nic zarmocujícího. Zatím jsme se v horách setkali se sněhem, ledem, víchřicemi a špatným počasím. Proudý lávy, popela a sopečné výbuchy budou vítaná změna. "Vemte si pro jistotu hasící přístroj a lopatku na uhlí", radili nám moudří přátelé... Ale pak už jsme seděli v římském expresu a v dálce mizela světla noční Vídně. Výstup na Etnu byl zahájen.

Naše první zastávka byla Neapol. Přijeli jsme ve tři v noci a ubytovali se v hotelu "čekárna" - čtyři mumie ve spacácích na nádražních lavicích. Boty ve spacáku, rance připoutané k rukám, kufry pod hlavou. Zloději náš budou muset ukrást i se zavazadly. Cestou z Říma nás ve vlaku varovalo před těmito odborníky nejméně deset lidí. O mia bella Napoli - takhle to s tebou vypadá?

"Napoli buona, jen lidí moc spatna, spatna lidi ne dobra, attentione!" varoval nás hodný voják za pokyvování ostatních spolucestujících. Spolucestující obklopili těsně náš bivač a jeden z nich zůstal, když už všichni byli pryč. "Neboj se, to je jen obchodník s bílým masem!" uklidňovali jsme naše spolence. Pak už se nám oči zavřely... když jsme se probudili, obchodník s děvčaty stále ještě varoval u našeho bivačů. Když upozoroval, že nespím, přistoupil blíž. Vyspal jsem se dobře? Budeme už vstávat? Zbytky ospalosti mi spadly z očí. "Dobře, tak můžu jít", řekl muž, který celou noc dával pozor, aby nás nikdo neokradl, zatímco my jsme blaženě vychruovali. Dojatě jsem děkoval "Grazie, grazie tante!" "Prego, prego, a šťastnou cestu!"

Tak nás uvítala Neapol. Nevyspalý člověk, který vystoupí ve tři ráno z vlaku a hřídá čtyři spící cizince, které nikdy neviděl a asi už nikdy neuvidí. "Napoli buona, jen moc spatna lidi" říkal voják. A my potkali zrovna dobrého!

Plavba po moři je veselá, je krásná, pokud nemáte mořskou nemoc. Když jsme večer pozorovali v přístavu zpěněné hřebeny vln, nebylo nám do smíchu... "Pěkná bríza", pronesl odborně Jenda a zakousl se do tvrdého chleba. Tento prostředek proti mořské nemoci mu

poradil kolega ze zaměstnání, vlastnící jeden z člunů na Starém Dunaji a považovaný proto za odborníka v námořnictví. Mně zas řekl jiná autorita (člověk, který se přaplavil z Benátek do Terstu, prosím!), že před mořskou nemocí se uchráním jednoduše, když nebudu před plavbou nic pít. Domácí prostředek. Bohužel jsme celý den courali v tropickém vedru po Pompejích a tak nám důkladně vyschlo v krku... Mám zemřít žízni nebo na mořskou nemoc? Pomohli jsme si kompromísem. Hilda měla s sebou tabletky proti mořské nemoci (zaručeně působící - dostala je od kamarádky, která sjela na kajaku Dunaj z Lince do Vídně!) s návodem, podle kterého se měly zapít lokem vody. Snědli jsme tedy kousek chleba (jistota je jistota), spolkli tabletku (uškodit nám nemůže) a podle předpisu zapili lokem vody. Lok téměř vyprázdnil polní láhev, ale předpis je předpis a lok je lok. Co se nám teď mohlo stát?

"Nastoupíme" navrhovala Fritzerl. "Nastoupit! Takový neodborný výraz" pohoršoval se Jenda. "Nejedeš lokálkou do Gumpendorfu! Říká se - půjdeme na palubu!" Šli jsme tedy na palubu. S námi i další pasažéři. Skupina sicilských zemědělských dělníků s papundeklovými kufry, ženami a dětmi. Ty bohužel z papundeklu nebyly a řvaly, co jim hrdlo stačilo. "Lepší" lidé, kteří už na břehu hlasitě vyvolávali svou I. třídu a na ty ze III. třídy se dívali svrchu. A tloušťák v bílém, nasmírně imponující Jendovi... "průmyslový kapitán, I. třída s polatrováním", tipoval ho. V tom okamžiku tloušťák dokouřil - a špačka diskrétně uschoval do kapsy pro další použití. Tak tedy také jen dřevěná III. třída.

Pět minut před devátou se rozječela siréna. Námořníci sebou mrkali jak rybičky v akváriu, Siciliani vykřikovali ze všech sil své životní plány na přátele na břehu, ke kterým se přidalo všechno co mělo nohy z Neapole až po Pompeje, houfy dětí zoufale brečely a maminky se je pokoušely ještě hlasitěji uklidnit... Jen kapitán byl klid sám. Pohled na hodinky, malý pohyb rukou a molo se začíná vzdalovat - vyjeli, pardon, vypluli jsme na moře! My čtyři jsme stáli na pravo, ne, levoboku, ne, pravo... ale vzal to řas, stáli jsme někde na palubě a vychutnávali dojmy, které se zmocní každého, když v dálce mizí pevnina. Byla to naše první plavba a měli jsme strach z mořské nemoci. Byla sobota večer a tak jsme vzpomínali na přátele, kteří teď sedí někde na chatě. I my jsme se blížili ke své hoře - přes moře.

V Palermu jsme navštívili kapucínské katakomby.

Prošli jsme periférií, fotografovali "folklor", komentovali a kolem nás se vytrvale držel průvod dětí. Luštěly záhadu: cizinci, kteří nejsou ani Americani, ani Inglesi nebo Francezi, ale úplně nový druh - Pekinesi! Před konventem se nás ujal tlustý páter a po vyšlapaných schodech nás odvedl do podsvětí. Příšerů, mrtvolný zápach... cvaknutí vypínače... a před námi byla sarta v tisíci podobách! Osm tisíc munifikovaných mrtvol tu sedí, leží, visí a stojí v jediném prostoru. Kněží v hábitu s baretom na vyschlé lebce, mnichové v kutnách a s vyřeštěnými očními důlky pod kápí, ženy ve zpráchnivělých šatech, vyrudilé vlasy, příšerné grimasy. Šlechtici, sedláci, žebráci - zející temnota úst, vyceněný chrup a vyschlé pahýly končetin. Osm tisíc mumií! V tomto děsivém hřbitově se musí šetřit místem, mrtví naplňují místnost jako voda. Mrtvolami je vyplněn každý kout, každá trhlina.

Náš páter věděl skoro o každé mrtvole něco. Tohle byl lékař, kterého zastřelili mafisté, protože jim nevyléčil předáka - vidíte otvor v lebce?, tohle byl představený katolického bratrstva, zastřelený, protože dal nějakému mafistovi pár facek... Existuje ještě dnes mafie? Ne, ta už není! A bandité? Už také nejsou! A Giuliani, bandita, který provozoval své kousky ještě nedávno v blízkosti Parlema? Ani Giuliani už není! Pro našeho pátera nebylo už nic. Co pro něj byl velký bandita? Trochu masa a kostí, které se obrátí v prach jako ti ostatní tady. Imponoval mu leda balsamovaný garibaldista, ležící ve své rakvi v rozhalené košili s přistřiženým plnovousem. Poklepal mu na hrud' kotníkem - klep, klep, klep - znělo to jako údery do dřeva.

Když jsme vyšli opět na slunce, mluvili jsme jen o mrtvých, mrtvolách a smrti. Zástup dětí nás přivítal nadšenými výkřiky. Neměli jsme náladu na žerty a tak jsme se přiznali. Nejsme Pekinesi, jsme docela obyčejní Austrijáci. Tíše a zamyšleně jsme se vraceli předměstím. Z dálky se ozývaly výkřiky: byl odhalen podvod s Pekinesi...

Direttissimo z Palerma do Catazie budí dojem stokilometrové rychlosti, mňhajících se telegrafních tyčí, salutujících přednostů stanic, kterými rychlík projíždí plnou rychlostí. Náš direttissimo tu představu dokonale zničil. Kdyby jel ještě pomaleji, zapustil by na trati kořeny. Vzdálenost mezi sloupy se nám zdála dlouhými stanicemi a vypasení přednostové nás ještě dlouho vyprovázeli přátelskými pohledy. Jak tady asi jezdí osobní vlaky? Kdyby vezl zprávy z 1. světové války, byly by snad ještě aktuální!

Šššššš - zasyčela lokomotiva a zastavila se. Zůstali jsme stát. Všichni muži se odebrali k lokomotivě projednat technické problémy, ženy zůstaly s dětmi a platením ve vozech. Když jsme s Jendou zpozorovali, že jsme ve svém vagóně jediní muži, odešli

jste také k lokomotivě, jak nám velelo mužské sebevědomí... "Kaputi!" prohlásil Jenda ke strojvůdci a zatvářil se jako konstruktér. "Si, si, kaputi!" přitakali ostatní odborníci. "Pára nejde do kola!" Á jó, na Jendu přišla vtipná chvíle! Ale odborníci ho vzali vážně. Nerozuměl jim ani slovo, ale na všechno říkal slušně "si, si" a tak mu během pěti minut začali říkat pane inženýre... Za dvě hodiny přijela nová lokomotiva a mohli jsme, díky bohu, pokračovat v cestě...

Na jednom malém nádražíčku se vyřítla z WC skupina dělníků z blízkého lomu a prosbami i sevřenými pěstmi donutili strojvůdce počkat na jejich kamarády, kteří chtějí jet také tímhle vlakem. A opravdu, už se objevili... daleko na obzoru, pěkně jeden za druhým... "Avantiíí!" povykuje předák, lokomotiva píská, cestující pobízejí bandu k rychlejšímu tempu z oken, ale ti mají svou představu, co se pro pány hodí a co ne. Běžet je rozhodně nedůstojné. Po dobré čtvrt hodině jsou konečně ve vlaku. Poslední, s černými vlasy a vousy a červeným šátkem na krku, zůstal na stupátku, křikl na přednostu své zdvořilé "Pron-to!" a vlak se mohl zase rozjet...

"Vodu!" sténali jsme suchými rty a na další stanici nastalo velké hledání ptamenů. Časů bylo dost, než průvodce vyřídí přednostovi průběh posledního zápasu Cravallo Palermo proti Defizito Messina, to bude chvíli trvat. Ale když jsem se vracel z průzkumné výpravy, zahlédl jsem jen poslední vagón, mizící za stěnou kaktusů. Záchvěv děsu proběhl mými údy. Copak se zdejší přednosta nezajímá o fotbal? Vrh jsem se za vlakem. Na poslední plošině stál průvodčí a dával mi na srozuměnou, že má snaha je marná. Ale to bych musel čekat dvacet hodin na další direttissimo, a to v pustině, kde se ani přednosta nezajímá o fotbal! Ta představa mi dodala síly. V oknech viselo všechno, co mělo oči a ústa a povzbuzovalo mě v mém sprintu. Povstalecký řev staniců v divadle proti tomu kraválu zní jako zaměstnancova prosba o zvýšení platu. Když se mi podařilo chytit tyče a šťastně naskočit na stupátko, byl direttissimo přes čtyři hodiny zpoždění můj nejmilejší přítel. Co jsou čtyři hodiny proti čtyřiašedeseti? Až do konce naší jízdy nepřešlo přes mé rty jediné špatné slovo proti direttissimo!

Těsně před Cataníí projíždí vlak tunelem v proudu lávy, který v roce 1660 vytekl z jícnu Etny až k moři. Jakýsi agent maloval svému zákazníkovi v nejkrásnějších barvách dům u Dunaje: chcete se koupat? Prosím, tady je dům a tady Dunaj. Chcete se projet? Prosím, tady je dům a tady je Dunaj. Chcete si sarybařit? Prosím, tady... Ale co když přijde velká voda? Ale milý pane, povídá agent, kde je dům a kde je Dunaj?! Monti Rossi, kde se láva vylila z kráteru, jsou dvacet kilometrů od Catanie. Kdepak je sopka a

kde je Catania? A přeče...

To je tedy Etna - Il Monte - hora Sicílie. Už zítřa budeme stát na jejím vrcholu.

Výstup začal nevinně, jako nějaký výlet. Elegantní autobus nás vyvezl na Casa cantoniera ve výšce 1881 metrů za zvuků řízného jazzu. Tady skončil výlet a změnil se v závody, protože každý chtěl být vpředu, aby nemusel dýchat mračna prachu za předchůdci. Mračno prachu mířilo k našemu cíli - mračnu kouře. Ale nakonec zbyly jen čtyři obláčky prachu, které se blížily k vrcholu. Byli jsme sami...

U observatoře jsme si trochu odpočinuli. Za dvě hodiny jsme zdolali 1100 metrů převýšení. Teď jsme chtěli odlehčit kletráku s pomeranči. Jez, kamaráde, každý pomeranč, který sníš, znamená o čtvrt kilo lehčí ruksak.

Jenda se rozhodl pro přímý výstup "stěnou" kráteru. Děvčata odmítla - a já také. Bez piklů do škváry a skob do popela se mi to zdálo moc těžké. Stačí nám normálka. Když jsme my tři dorazili za půl hodiny k okraji kráteru, bylo stále ještě Jendu jen slyšet. Kusy lávy, laviny popela, mračna prachu... Jenda hojoval v lávě o holý život. Po každém kroku sjel o tři zpátky. Začali jsme počítat: při tomhle tempu bude ten starý dobrák za 14 dní dole v Catanii. "Nemáme zavolat sopečnou službu?" nabízel jsem mu. Odpověď zanikla v nové lavině strusky a prachu. Konečně se k nám dodrál. Vypadal jako metař po šichtě. Podali jsme si ruce. Určitě to byl nejpodivnější vrchol, na jaký jsme kdy vystoupili.

Stáli jsme na vrcholu Sicílie. Četli jsme o Sikelích, kteří tu žili ve 3. tisíciletí před Kristem, učili jsme se o Feničanech, o tyranu Dionýziovi, pamatovali jsme si i něco o Saracénech, Normanech a sicílských nešporách. A věděli jsme, že tihle věichni, dobří i zlí, slavní i neznámí, skláněli pokorně hlavu před Il Monte. A na téhle hoře jsme teď stáli. V roce 1803 vystoupil na Etnu za své "Procházký do Syrakus" (šel opravdu pěšky z Lipska až na Sicílii) Johan Gottfried Seume, našel na mapě výšku přesahující všechny alpské velikány. Rezignovaně poznamenal, že jednou snad "geografové a matematici" vypočítají správnou výšku vrcholu. Neshodli se do dneška. Každý z nás mohl dosáhnout jiné výšky. V našich průvodcích a mapách kolísala výška vrcholu od 3262 do 3279 m. Ale my jsme se rychle dohodli po vypočítání průměru, že stojíme na vrcholu hory 3270 metrů vysoké. Před čtyřmi a půl hodinami jsme vyrazili od mořské hladiny.

Tato hora se v ničem nepodobá všem těm štítům, věžím, zubům a jehlám, které jsme dosud zlezli. Pod našima nohama se rozevírá obrovitý kráter. Na jeho dně je koberec zelené pěny, žluté síry a rudohnědé lávové krusty. Pod ním spí netvor. Ale ze všech spár a trhlin vystupují kotouče dýmu a par. V pozadí stoupají k nebi další sloupy kouře - vedlejší krá-

ter. Vydali jsme se po postranním žebro k němu. Bylo z ještě měkké lávy. Čím blíž jsme byli vedlejšímu kráteru, tím strmější bylo žebro a tím hustší byly airné páry. Neviděli jsme ani na krok. Zůstali jsme stát s kapesníky u úst, kašlali, sípali a čekali na závan větru, který protrhne clonu par. Ale závan nepřicházel a nás se zmocňovala závrať a bolesti hlavy. Náhle se za mnou ozval zděšený výkřik. "Hilde, co je?" Nic, jen hrozná syčeni... Po všech čtyřech jsem se vrátil. "Karle, pomoz mi, zapadla jsem do kráteru!" To už jsem ji zahlédl, bezmocně vězící v díře, ze které se syčením stoupaly chuchvalce dýmu. Ta děvčata! Ve stěně šlapou na lokry a na Etně do mladých kráterů! Několika kroky jsme se dostali z dosahu nové zrozeného vulkánu. Plíce se nám naplnily sirnými parami a mohli jsme se ukašlat k smrti. Zatracený kouř... "Karle, nechceš cigaretku?" křičí odněkud z dýmu Jenda. Bibé vtipy. Konečně závan větru a kouř se trhá. Přískoky se vracíme ke kráteru. Ještě před čtrnácti dny byla Etna až k úpatí zasněžená, pak došlo k výbuchu a sníh zmizel. Láva ještě nevychladla, cítíme závany tepla na nohách a chodidla nás páří. Přeskakujeme trhliny, které se otevřely v zemi - jako na ledovci... Na okraji kráteru naše dobovatelské sebevědomí zmizelo. Vedle sil, které se projevovaly tam dole, jsme si připadali nepatrní a ubozí. Byla to země v prvotním stavu. Sykot, dunění a chvění, na kilometry vysoko stoupající sloupy par, prachu a popela nad ohnivým jícnem. Jemný déšť popela pokrývá naše šaty, tváře, vlasy. Při pohledu na fascinující propast kráteru jsem si vzpomněl na Pompeje. Při pohledu na tak nepředstavitelné síly musí být snadné smířit se se zánikem. Vždyť jsi jen nepatrný červ, člověče!

A také jsem se jako červ kroutil. Stáli jsme do slova na horké půdě a já sebou každou chvíli škul jako ženích v kostele, když mu farář oznámí útěk nevěsty. "Tak horké, jak to děláš, to zas není!" konejšila mě Hilde. "Že to není horko?!" rozčiloval jsem se, dotčen ve své mužnosti. "Vždyť si připadám, jako bych tancoval bos na rozpálené plotně!" "Bos? To souhlasí!" vyprskl Jenda. "Na pravé botě nemáš podrážku!" "Podrážku?" Odborníci na lávu a sopky nám radili vzít se na Etnu staré boty a tak jsem vyhrabal nejstarší křápy. Teď to mám! Šel jsem po vlastních stopách zpět a podrážku našel u poslední trhliny. K botě jsem ji přišněroval řemenem od kalhot. Hlavně aby to vydrželo k autobusu. Ještě pohled do kráteru, kde to stále burácelo a syčelo. A já si myslím, že svět se musí zastavit, protože Karel Lukan z Vídně ztratil na Etně podrážku! Ba ne, Pompejane neměli krásnou smrt. Jako vždycky je na prvním místě člověk, človíček se svými bolestmi a žalem, který mu působí ten zlý svět...

Několik set metrů pod kráterem stojí Horre del filosofo. Zbytky obydlí Empedokla, který před dvěma

a půl tisíce lety ztrávil konec života na Etné a nakonec se vrhl do kráteru, snad proto, že nepochopil tajemství života... Když jsme stáli u Torre del filosofo, slunce zapadalo a na proudy lávy se kladly rudé stíny. Vítr se utišíl a kouř z kráteru stoupal kolmo vzhůru k čistému nebi... Zrovna tak to muselo vypadat před dvěma a půl tisíce lety. Láva, prach a modré nebe. A lidé stále dumají nad záhadami života...

Nechali jsme filosofování, snědli poslední pomeranč a rozloučili se s vrcholem, o kterém nám někdo říkal, že je to jen hromada koksu a který na nás tak hluboce zapůsobil. Další sestup nebyl pro nás chlapce žádná procházka. Rance byly podezřele těžké. Až u autobusu jsme zjistili, že každý neseme asi kubík Etny. Láva všech velikostí a barev, upomínkové kousky, láskyplně nasbírané děvčaty a do našich kletrů pak napakované.

V Catanijských ulicích zářily neóny, když autobus zastavil před cestovní kanceláří. Po korzu přecházela dobře oblečená společnost - jen páni, dámy nemají v tuto dobu na ulici co pohledávat - a děvčata dostala strach. Před autobusem zastavil zástup zvědavců, aby se podíval na cizince. Uvědomili jsme si, že vypadáme, jako by s námi někdo vymetl komín. Začali jsme se stydět. Ale poslední cestující vystoupil a šofér se po nás netrpělivě ohlížel. Co se dá dělat... Elegančně jsem vyskočil z autobusu - fffum - kolem mě se vznesl oblak popela. Zapopelení zvědavci šokovaně ustoupili o krok zpět. Další oblak prachu - vystoupil Jenda. Děvčata sestupovala se schůdků jen váhavě. Chtěli jsme rychle zmizet. Ale za námi se ozvalo volání. Zrychlili jsme krok - a křik zesílil. Dělal jsem, že neslyšíme, ale vzápětí se před námi objevil udýchaný kavalír, který svíral v ruce šedivý předmět. Byla to moje podrážka, která opět při seškolu z autobusu upadla... S hrůzou jsme se přibližili vedlejšími ulicemi. Ale i tam jsme budili senzaci. Cizinci, a jeden z nich v ponožkách! U nádraží jsme potkali skupinu německých turistů. "Vracíte se z Etny, že?" "Ano", přiznávali jsme se tiše. "Prosím, dámy a pánové!" Obrátil se ke společnosti průvodce. "Takhle jako tyto dámy a pánové vypadá každý po výstupu na Etnu. Myslím, že to ještě uvážíte a projevíte souhlas se zítřejším výletem k moři!" Všichni souhlasili! Bylo to asi poprvé v historii hromadných zájezdů, kdy všichni souhlasili s návrhem průvodce. A to vše způsobil jen náš zjev při návratu z výstupu na Il Monte, horu Sicílie!

KAREL LUKAN

PEILSTEIN

Na jedné stránce Bergfahrtenbuchu je fotografie z Tnorminy, ale na druhé je už zase velkými písmeny napsáno PEILSTEIN a pod tím dlouhý seznam přeлезných cest. Celý den ve stěnách, převisech, většinou ve stupačkách. Deset dnů "horolezecké dovolené" bylo odčiněno.

Večer nás zastihl ležící na okrajovkách Peilsteinu. Z údolí se ozývalo klekání. V Jahnově komíně ještě povykovala nějaká dvojka. Země byla ještě teplá a vůně pryskyřice se mísila s pachem lana pod hlavou. Ticho, jen vánek šelestí v listech stromů... před osmi dny jsme ještě chodili pod kaktusy. Jistě, pro velké cestovatele by naše třígrošová cesta byla k smíchu. Pro nás to bylo velké dobrodružství. Vzpomínky nám musí vydržet na celý život.

I náš Peilstein je pro velké horolezce jen záhumenek z čudlů. Ale pro nás je to horolezecký domov, odkud vycházíme do velkých cizích hor a kam se zase vracíme. Bez domova není člověk šťasten. Ale přestane si vážit všedního a blízkého, když nepozná nic cizího a vzdáleného. Blízké a vzdálené - někde mezi těmi pojmy leží štěstí našich tuláckých srdcí!

Severní stěna Kleine Festlbeilstein je problém - nevede jí žádná cesta. Pohřbila zatím všechny naděje a pokusy. Je přirovnávána k desce stolu, jenže je kolmá... Dlouho jsme o ní mluvili, večer na chatě, při vrcholovém odpočinku - o převisech spodní poloviny, hladkém středě stěny... nýty? sedačka pro bivaky? Tak vypadají poslední problémy.

Až do poslední skoby, bylo heslo našeho pokusu. Aby se nenaplnilo, shromáždili jsme ohromný materiál: skoby všech rozměrů, šádky, účka, nože, kruhy... když jsme v Thörl vystupovali z hornošvábského couravého expresu, díval se po našich rancích průvodčí pohledem, z kterého byla zřejmá naše odpovědnost za půlhodinové zpoždění. Ranec museli dva zdvihat ze země - a proto jsme byli tři: Dagerl, Steberl a já...

Počítali jsme s třemi dny. Den zedničiny na osobu. Vítězství musí být naše! Musí?

Šli jsme nezvykle brzy spát. Na dvoře kokrhali ještě nějaký kohout. Ale kdo ví, jak budeme spát zítra? Ve stupačkách, na sedačce? A tak jsme užívali dobrodiní civilizace. Uvelebili jsme se v měkkých postelích a vychutnávali čisté ložní prádlo... "Ty, Charly, co když nás zářez nepustí?" zašeptal do ticha Dagerl. Zářez byl největší otazník výstupové trasy. "Pustí!" "A když ne?" držel se Dagerl tvrdo-

šíjně otázky. "Travers v laně - doprava, nebo doleva... To se uvidí!" Zářezem to zkrátka jít musí! Musíš?

Otevřeným oknem k nám doléhal dívčí smích. Zítra a pozítří žádná děvčata nebudou... oči se mi zavíraly... zářez... zítra uvidíme...

Druhý den jsme toho moc neviděli. Hory byly zahaleny těžkými mraky. Smutně jsme posedávali pod nástupem a čekali až se mraky zvednou. Seděli jsme hodinu, dvě, kouřili, snědli tabulku čokolády, sem tam někdo řekl vtip - ale byly to jen žalostné pokusy. Tři aspiranti prvovýstupu, kteří nenajdou v míze ani nástup, byl vtip daleko lepší, ale do smíchu nám nebylo. Najednou se ale mezi mraky objevila strmá žlutočervená stěna, hladká a děsivá. Naši první reakcí bylo jen žalostné kóktání. Pak jsme se vrhli k předskalí. Věděli jsme, že z delšího prohlížení stěny kouká jen větší strach. Buď rychle začít - nebo jít domů...

Úvodem převíslé břicho - a pak začal tanec. Přes lámavé převisy vedla k nebi galerie skob - svědectví snah našich předchůdců. Svazek klínů na jejich konci oznamoval, že to byli lidé pořádkumilovní a že stěna zůstala bez průstupu. První den patřil Dagerlovi. Ověsil se železem, nacpal si kapsy klíny a šel. Steberl a já jsme se zařídili na úzké rampě docela pohodlně. Cvak - cvak - přepínal se Dagerl ve skobách a rychle stoupal vzhůru. Za chvíli jsme z něj viděli jen podrážky. "Jak to jde?" "Jsem u poslední skoby!" "A dál?" "Hmm, no..." zněla povzbudivá odpověď.

Rány kladivem, povely pro dotahování a dlouhé minuty vůbec nic... Vykouřil jsem pro uklidnění cigaretu na Dagerlův úspěch, Steberl si pohvizdoval nějaký šlágr. Za dvě hodiny jsem byl na řadě. Pozdravili jsme se na štandu ve stupačkách. "Pane centrální řediteli, to je překvapení!" "Möhu nabídnout panu vrchnímu radovi místo?" "Velice laskav, ale - jak to půjde dál?" "Když ti budu moci šlápnout na hlavu, zatluču támhle nahore skobu!" Pochopitelně směl. Hlava tlačila, stupačka se podezřele natahovala... dole na rampě zíval na celé kolo Steberl. Skoba do spáry nešla. Tlak na lebku už byl k nesnesení. Dagerl mi divoce tancoval po hlavě. A pan centrální si s panem radou nadávali jako... prostě pod společenskou úroveň. Konečně skoba držela a Dagerl se postavil do stupačky. "Áááá" vydechl jsem si. "Chce se ti taky tak šíleně spát?" ptal se zdola nevinně Steberl. O hodinu později ho spaní přešlo - potřeboval jsem jeho hlavu jako stup.

Čas míjel. Minulo poledne. Volná lana se pohupovala pod obrovskými převisy. Nade mnou visel v převislé spáře Dagerl a nemohl dál. Počtvrté nalezl do spáry, podíval se dolů a zpoceným obličejem mu proběhla vlna tichého zoufalství... "Dej si na čas, nepospíchej!" křičím na něj. Chtěl jsem mu něco říci, aby věděl, že není ve stěně sám. Ale cítil jsem, že

to nebylo to pravé. Dagerl věděl docela přesně, že není čas dávat si na čas... "Zkusím to... s klínem!" hlásil. Tak - tak - tak zněly duté rány. Jen aby klín Dagerla unesl! "Nedělej žádné hlouposti!" křičím na něj. A zase to není to pravé, vždyť vím, že Dagerl ty hlouposti dělat musí! Všechno závisí jen na tom, jestli ten kousek dřeva ve spáře unese člověka nebo ne. Když ne, budeme moc špatní horolezci - klín byl malý, nebo Dagerl těžký - nebo cesta blbě vybraná. V každém případě to znamená pěkný pád: 10 m, když bude držet první skoba, 15 m, když držet nebude. A jestli pak budeme pokračovat, záleží na tom, jak bude po pádu vypadat Dagerl a moje ruce.

Dagerlovi stačí zvednout nohu se stupačky a všechno bude hned jasné. Dagerl se podíval dolů: kar, křoví, les, louky a docela dole světlý proužek - cesta. Cesta vedoucí zpět mezi lidmi. Nahore byla jen nejistota... Dagerl zapjal stupačku do klínu a stoupl do ní. Bylo ticho. Ticho, jaké bývá jen v pravé poledne, kdy dole bublají potůčky a do zdí tlukou okenice bílých stavení. Kolem jen mlčení panenské stěny. Ticho rušilo jen bušení našich srdcí, náš zrychlený dech a údery kladiva... Byly to minuty? Hodiny? Kamarád překonal převis. "Bravo!!!" křičel jsem - a to bylo po dlouhé době zas to správné slovo!

Stěně Festlbeilsteinu chybí jen málo do dvou set metrů. Když jsme v pět odpoledne po devíti hodinách lezení poprvé odpočívali, měli jsme za sebou stopadesát. Devět hodin na stopadesát metrů... Skoby vypadaly větším dílem jako vývrtky a ruce krvácely z četných oděrek. S klíny jsme už museli šetřit a mně chyběl nehet na pravém malíčku. Bolely nás krky od vyhlížení na prvolezce a lano se bolestivě zařezávalo do těla. Měli jsme vyprahlá hrdla... Zatím co jsme odpočívali, zpozorovali jsme dole na cestě dva pohybující se body. Byl to tentýž pár, který ráno vycházel s námi, aby vystoupil na Hochschwab. Jistě se tam bez nesnáží dostali, tak jako všichni před nimi. A nahore leželi celé hodiny na slunci, při sestupu zašli k pramenům Ghackt a utišili žížen ledovou vodou. Jejich výstup je u konce. U bílé prostřeného stolu "Beim Bodenbauer" zapijí krásný den sklenicí piva po dobrém jídle... Rozdělili jsme se o citrón a pár kostek cukru... A přece, mezi tou bezstarostnou dvojicí a námi leží celé rozpětí horolezeckých možností. A člověk může být šťasten na oba způsoby. Tahle zeď, to je naše mládí, až odplyne, budeme své štěstí hledat dole na cestě jako turista, okruh bude uzavřen.

Ještě nás čekal zářez. Byl tvrdý, bez stupů a chytů, vytlačující, skoby... stále jsme byli připraveni na cokoliv. A to bylo dobře. "Jééé!" vykřikl Dagerl, trhnutí, dutý úder a už se houpal v laněch... "Stalo se ti něco?" Dagerl něco zabručel, vylezl po laněch k poslední skobě, postavil se do stupaček a

JOZEF VRIČAN KONFLIKT

setřel si pot. "Tak jsem sletěl!" zafuněl, jako by nám oznamoval novinu. "My jsme mysleli, že učíš lítat kavky!" Pokračovali jsme v práci...

Když Dagerl skončil a nalezl po 30 metrech jeskyni, bylo už šero. Steberl si vzal spacák a ostatní noční potřeby, napil se z polní láhve a... "Dobrou noc! Zítra se uvidíme!" Stisk ruky a já pokračuji za Dagerlem.

Noční lezení je, zejména pro šeroslepeho, nesmírná zábava! Vidím chyt - a je to skvrna na skále, převisy zaregistruji až s boulí na hlavě a skoby na dně zářezu musím pracně nahmatat. Lezl jsem každou částí těla - rukama, nohama, zadkem, nosem i ušima. Konečně držím v ruce dobrý chyt... "Co blbneš?!" ohradil se Dagerl a uhnul kolenem. Stál jsem v malé jeskyni, dno porostlé měkkým mechem. Za chvíli už Dagerlovi bublala v krku voda z polní láhve a pak se už jeskyní rozhostil noční klid...

Náš pracovní den skončil. Rozprostřít spacák, měkký kámen pod hlavu, pro případ divokých snů zatlouct spací skobu. Z deště není strach, střecha jeskyně přečnává do noční tmy dobrých pět metrů... "Jak se zítra dostaneme přes tu střechu?" "Nějak už to půjde..." Někudy to jít musí. Ale to teď nebylo důležité, zalezli jsme do spacáků a vyvalovali oči do tmy. Byla krásná klidná noc, na nic jsme nemysleli, beze slova jsme se dívali do noci. Nad námi zářily hvězdy. "Vždycky u toho musí být hvězdy..." brumlal si vedle Dagerl. "Hmmm" byl jsem líný ptát se, proč u toho musí být vždycky hvězdy. Nemohl jsem od nich odtrhnout oči. Jak dávno jsem neviděl hvězdné nebe! Ve velkoměstě hvězdy nezáří, nebo jen matně, a nebo si jich nevšimneme. Tady jsme strávili celý den v převisích, stupačkách, ve stěně, kde ještě nikdo před námi nebyl a teď šťastně usínáme s pohledem na hvězdy, jako dvě děti, které se nemohou odtrhnout od vánočních dárků...

Druhý den jsme už v 7,30 stáli na vrcholu Malého Festlbeilsteinu. Stačilo jen nepatrně se předklonit a viděli jsme na nástup. Ode dneška je to naše stěna.

Teď přede mnou leží vrcholové snímky. Tři divoké zjevy. Nechme být šaty, do komínů a spár si člověk nebere smoking. Ale ty obličej! Unavené, ztrhané tváře, rozčuchané vlasy, tvrdé vrásky kolem úst.

Dnešní den jsem proseděl v kanceláři. Počítat, telefonovat a zase počítat. V poledne porce brambor opečená na vařiči a znovu počítat, počítat, počítat. Večer elektrikou domů a doma vlézt do bačkor. Je už moc pozdě, někde hraje rádio, a když se podívám na fotografie, nemohu uvěřit, že jednou z těch tří postav jsem já...

Jednou za svého pobytu na chatě pod sedlem Váhy, seznámil jsem se s horolezcem, který na tom byl jako já. Zůstal bez spolulezce a jelikož na chatě kromě nosiče nebylo živé duše, vytvořili jsme horolezeckou dvojici. Milan Klíma - tak se jmenoval můj nový společník - oplýval neobyčejnou touhou po lezení, jeho snem byla tehdy Galerie a na ní ty nejkrásnější cesty. Ale já jsem měl také svůj tajný plán, a tak mi chvíli trvalo, než jsem pro něj Milana získal.

Přestože Vysoké Tatry patří mezi nejmenší velehoru světa, dělí se o ně dva státy - Československo a Polsko. Máme to štěstí, že čtyři pětiny hor patří nám, ale přesto nejvyšší sráz, vysoký 1100 metrů, se nachází v oné zbývající jedné pětině. Je to SV pilíř Mengušovského štítu. Tato mohutná hradba vypínající se nad hladinou Mořského oka přitahuje horolezce obou států, neboť její zdolání patří mezi zajímavé výstupy v Tatrách. Naše potíže je však v tom, že k výstupu na hraniční hřeben z polské strany si musíme vybavit řádnou propustku a ke vstupu do Polska použít přechodu v Lysé Polané. Je to časová ztráta a v případě, že se zhorší počasí, odchází se z Polska bez výstupu. Proto mnozí horolezci absolvují k polským stěnám kratší, ale riskantnější nástupy "na černo" přes vrchol Rysů nebo Mengušovské sedlo. Když jsme se tehdy s Milanem rozhodli vystoupit SV pilířem na Mengušovský štít, nebyli jsme výjimkou a jediný "dokument", který jsme vzali s sebou, byla průkazka ČSTV.

Byla krásná srpnová noc, když jsme s plnými batohy opustili prázdnou chatu pod sedlem Váhy a pomalu stoupali na Rysy. Rozhled z vrcholu byl tajemný. Zapalující se červánky na východní obloze nás nutkaly posedět tu déle a vychutnat blížící se východ slunce, ale obavy a nejistota nás poháněly dolů na polskou stranu.

"Musíme sestoupit ještě za šera, aby nás nezahledli polští strážci hranic", vysvětloval jsem Milanovi můj spěch. Z vyprávění známých horolezců jsem věděl, že hlídají často již v okolí Czarného stavu.

Rychle jsme seběhli do údolí, přitom stačili ještě pohledem změřit mohutné severní stěny a za chvíli jsme už kráčeli širokým chodníkem po břehu plesa. Z vysoké kolmé stěny Kazalnice se ozývalo zvonivé zatlukání skob, viděli jsme na zdi první horolezce a další, jak spěchali pod úpatí. Ale nás tehdy tato polská krasavice nezajímala, lákal nás nejvyšší tatranský sráz, zvedající se před námi do kilometrové výšky, jehož vrcholek se právě rozzářil světlem vycházejícího slunce. Byl to čarovný obraz, chtěli

jame snít, ale okolnosti nás nutily spěchat, neboť jsme stáli na půdě krajně nejisté.

"Dzień dobry", pozdravil jsem polské turisty směřující na Rysy, ale Milan za mnou zazpíval čisté pražsky "dobry den".

"Prosím tě, teď nemluv česky, raději drž hubu!" upozornil jsem přítele trochu podrážděně. "Financi mohou chodit i ve sportovním, tak jsou k nerozeznání od turistů", poučil jsem ho, aby se příště vyvaroval chyb. Ale za chvíli bylo všechno úsilí zbytečné. V okamžiku, kdy jsem pohledem objevil nástup, slyšeli jsme za sebou hlas.

"Panowie są z Czechosłowacji?"

Srdce se mi sevřelo, neboť bylo jasné, že jsme se dostali do rukou strážci hranic a náš sen o výstupu nejvyšší tatranskou stěnou se rázem rozplynul.

"Ano, z Československa", odpověděl jsem nejistě.

"A dokumenty są?"

Mlčeli jsme jako ryby a s podivnými pocity mu podávali sportovní průkazy, do kterých dlouho nechápavě hleděl.

"Przepustkę, panowie!"

"Nimomy", snažil jsem se mluvit polsky, "jdeme tady na ten Mengusovský pilar. Vylezeme nahoru a jsme opět doma."

"To mnie nie interesuje, panowie pójdą ze mną do Morskiego Oka."

"Prosím tě, neblázní, vždyť my nejsme pašeráci. Podívej se do našich batohů, jsou tam lana a horolezecké náčiní."

"To mnie nie interesuje, mówię jasno!" rozčílił se financ.

Naštěstí stoupali kolem nás polští horolezci, ale marně nás hájili tvrzením, že také oni chodí do Československa na černo a nikdo je nehoní. Financ je zlostně poslal pryč a nás nutil k sestupu. Smutně jsme hleděli na vysoký strmý pilíř, jehož úpatí bylo od nás vzdáleno sotva dvěstě metrů. Dva roky jsem si ho plánoval a teď, když jsem ho měl na dosah ruky, držel mě neúprosný financ a hrozil mi třídenní "basou", než prý se ověří naše totožnost.

"Na Mořské oko nejdeme! Zastřel nás, my dolů neseoustoupíme!" odpověděl jsem rozhodně a posadil se na balvan.

"Strzelec nie będę, ale panowie szybko ze mną, to będzie źle."

"Nebudeš střílou?" koktal jsem lámovou polštinou.

"Nie, ale z wami będzie źle!" chytil mě za větrovku a táhl, abych se zvedl k sestupu.

Dál jsem již nečekal. Popadl jsem batoh a co mi síly stačily jsem utíkal po balvanech, lezl po čtyřech a jediný cíl, který jsem viděl před sebou, byla kolmá stěna Mengusovského pilíře. Bez dechu jsem pod ní doběhl a po jemných záchytech vystoupil třicet metrů na malou plošinku. Milan běžel za mnou a v poslední chvíli, když se už za ním natahovala financova

va ruka, vstoupil do kolmé stěny.

Seděli jsme na plošině přivázání ke skobě a pokojně se dívali na financovy lezecké pokusy, pak na jeho zlostné výkřiky a gestikulaci rukama, v kterých držel naše sportovní průkazy. Nakonec je hodil do trávy a pomalu odcházel k Morskému Oku. Počkali jsme, až se dostatečně vzdálil, pak jsem sestoupil pro naše jediné dokumenty a vrátil se na plošinu. Sotva Milan vystoupil několik metrů, rozvázala se mu smyčka a všechny karabinky zmizely pod stěnou. Stačilo, aby tam ještě seděl financ a nám by nezbývalo, než s ním dobrovolně nastoupit cestu dolů do údolí.

Snadno jsme zdolali nepříjemná mokrá komína a nad nimi pak lehkým terénem rychle získávali výšku. Pod kolmým vrcholovým výšvihem pilíře jsme s požitkem hleděli do kilometrové hloubky na tmavomodrou hladinu Mořského oka, kterou brázdila bílá výletní lodička, potom jsme vychutnávali expozici horního úseku pilíře a za chvíli pak stáli na vrcholu Mengusovského štítu. Usadili jsme se na vyhřáté skály, s požitkem obdivovali štítu a občas jsme uvažovali o tom, jak pro horolezce v Tatrách vymezit území bez státních hranic.

LUDMILA ČÁLKOVÁ

GRANÁTOVÁ ŠTRBINA

(Kroutil II/1137)

Chtěla bych se podělit o jednu svoji zkušenost z Velické doliny zejména s těmi, pro které je objevování Tater dosud spojeno s pozorným prohlížením map a studováním průvodců.

Naše lezecké trojice dorazila jedné červencové soboty na tábořiště ve Velické dolině a odpoledne jsme se vydali s Kroutilem v ruce vzhůru do doliny, abychom využili zbytku dne k prostudování nástupů a cest. Nedělní volba padla na hřeben Granátových věží a tak jsme hleděli cestu, která by nás pod nů co nejrychleji zavedla. Nejrychlejší a nejsnazší, toly pro nás ideální, se nám zdála cesta č. 1137, která slibovala, že za jednu a třičtvrté hodiny nás dovede až do Dolné Granátové štrbiny, k nástupům na Dvojitou věž a Velkou Granátovou věž. Obtížnost II., nebylo nutno vtažovat lana, což je vzhledem k tomu, že jsme tři, velká výhoda. A tak když se nám navíc zezdola z květnice podařilo najít celou trasu výstupu, bylo rozhodnuto.

Druhý den ráno jsme stáli pod nástupem a cesta přesně odpovídala popisu: "Nástup vpr. od komína ve výrazném vhloubení spod. části Z stěny Veliké stěny strmým pl. žlebem přímo vzhůru až do kotlinky na úpatí Z stěny. Tráv. lávkami dol. na sedélko v žeburu. Z něho asi 40 m dolů do Malého kotle pod Dvojitou, z něhož vzbíhají 2 velké komíny."

Lezení bylo snadné, už jsme se tesili, až budeme nahore a vytáhneme lana. V údolí se trochu honily mraky, ale to nám na náladě neubíralo. Stáli jsme v Malém kotli pod Dvojitou a před námi vskutku ležely dva velké komíny. Jen nás trochu zarazilo, že byly značně vysněžené, o tom se průvodce nezmíňoval. Další popis cesty však byl stručný: "Pr. z nich (je to hlav. větev Žlebu pod Dvojitou) vzhůru...". Obrázek č. 22 to potvrzuje, tedy vzhůru do skal.

Po několika délkách nám však bylo jasné, že to asi není ta správná cesta. Několik metrů vysoké, naprosto kolmé a hladké stěny tvořily "komín", na jehož dně se střídala dlouhá pole sněhu s prudce tekoucím potokem. Lezení už rozhodně nebylo dvojkové, šli jsme pěkně na lanech, některá místa kluci typovali za pět. Počasí bylo stále horší a horší, ale pohled dolů nám bral chuť se vrátit. Některá místa by se dala dolů pouze slaňovat. Jedna stará smyčka a tuba od mléka nám dodaly naději, že tudy cesta vést musí. A jak říkal Jirka, když vyrážel do těžkého úseku: "kde je vůle, je i cesta..." V tomto případě to však nebyla pravda.

Na konci páté délky nás potkaly dvě katastrofy najednou. První měla podobu velikého kamene, který přelhrával ohromným převisem celý komín a další lezení činil skoro nemožným. Snad by to šlo za pěkného počasí. Ale v tu chvíli začala bouřka. Hromy,blesky, kroupy a liják, jaký jsem ještě v Tatrách nezažila. Potvrdila se slova průvodce, že náš komín je "hlav. větev Žlebu pod Dvojitou". Já měla dojem, že sbírá vodu nejen z Kotle pod Dvojitou, ale snad z celých Tater. Během několika vteřin tekli v místech, kterými jsme chtěli prolít, mohutný vodopád a pořád šílil. Nastal bleskový nástup dolů a já dekovala osudu, že mám s sebou dva výborné horolezce, a jen mlčky plnila všechny jejich příkazy.

Že slaňování na mokřých lanech není nic příjemného, to nemusím nikomu vykládat, a jaké má pocity člověk, kterému z každého chytu crčí do rukávů proudy vody, snad také ne. Padání do vodopádu při slaňování je záležitost spíš ženská a tedy pro většinu horolezců irelevantní. (Pokud by někoho zajímalo, jaká to je, mohu ho ujistit, že ledová sprcha má účinky úplně stejné.)

Když jsme po pěti délkách, které byly dolů kupodivu mnohem delší než nahoru, opět stanuli v Malém kotli pod Dvojitou a mohli konečně shalit lana, přestalo pršet a i mlha kamsi zmizela. Zírali jsme na své okolí a ať jsme koukali sebelíp, byly tam jen ty

dva komíny. Šli jsme tedy podle Kroutila správně! Po chvíli jsme usoudili, že to tady nevyřešíme, a utíkali dolů do bezpečí a tepla Slezanu. A tam, promrzlí a mokří, jsme na to náhodou při skleníčce rumu přišli. Podle jiného obrázku (č. 25) vedla cesta skutečně tím komínem, ale tak 30 metrů nad úrovní jeho dna v jeho pravé stěně, když se to vezme kolem dokola, tak to tím komínem vlastně vedlo. Já bych raději do průvodce napsala "nad komínem". Trochu nás utěšovalo, že jsme nebyli sami, kdo tamtudy lezl.

Druhý den jsem konstatovala, že tak báječné vyprané lano jsem ještě neměla. Celkové ztráty byly minimální - jedna skoba zanechaná ve slánění (navíc byla vypůjčená).

A poučení? Až do konce týdne jsme chodili nahoru po Granátové lávce. Mohu ji každému vřele doporučit. A pokud by někdo přece jen chtěl použít k nástupu cestu č. 1137, ať si nejdříve prohlédne obrázek č. 25. Celkem se to vyplatí.

foto J. Kracalik

ING. ARCH. MILOSLAV NEUMANN

ČESKOSLOVENSKÉ HOROLEZECTVO V ROKU 1978

... Charakteristická pre uplynulú sezónu je rozmanitosť herolezeckého podnikania na širokom poli posobnosti, s výbornými výsledkami v mnohých svetových horolezeckých oblastiach - od Yosemite v USA, cez horstvá v Španielsku, Západné i Východné Alpy, Dolomity, Julijské Alpy, horstvá v Bulharsku a Rumunsku, Kavkaz, Farské hory a Pažiť v ZSSR, horstvá Mongolska, Hindukush až k vysokým seismickým Himalájím.

Tak, ako aj po ostatné roky boli ťažiskom činnosti väčšiny našich vyznávačov alpinizmu VÝSOKÉ TATRY. Se... Z hodnotných výstupov uvediem len niekoľko najväznejších zlaných akcií, prevážne prvovýstupov:

- Veľká Javorová veža**, prvovýstup "Varianta JJ", kl. V, A, 70°, 13.-15.1. P.Koubek, Mach
Prostredná Javorová veža, prvovýstup S stenou, kl. V, A1, 14.-16.1.1978 K.Jakeš, B.Mrozek
Predná Javorová veža, prvovýstup SV stenou, kl. V, A1, 9.-11.2. 1978 D.Becík, P.Zelina
Javorová Stráž, prvovýstup v SV stene, kl. V, A2, 28.2. A.Belica, I.Koller
Rohový hrebeň, prvovýstup SV stenou vpravo od c.Safirski-Zyzak, kl. V, A1, 25.-26.2.1978 A.Belica
Rohový hrebeň, SV stena, prvovýstup komínom, kl. V, A1, 18.-19.1.1978 J.Porvazník, J.Stejskal
Rohový hrebeň, S stena, prvovýstup "Platňami pravého piliera", kl. V, A2, 2.-3.3.78 A.Belica, I.Koller
Javorový štít, V vrchol, S stena, 1. zimné preliezenie c. "Nosek-Smíd z 18.9.77" kl. V, A1, 22.-23.12. 77 J.Martiš, J.Špánik
Kazalica Mengušovská, S stena, superdirettissima (bez porenčovaní), 2. zimné preliezenie, kl. V+, A3 20.-22.12.1977 J.Beneš, J.Kulhavý
Kačací Mnich, prvovýstup S stenou, kl. V+, A1 15.7. 78 K.Jakeš, B.Mrozek
Kačací Mnich, S stena, 1. zimné preliezenie c. Koller-Košík, kl. V, A1, 23.-25.12.1977 V.Kinčes, J.Porvazník, P.Slováček
Zlobivá, prvovýstup stredom SV steny, kl. V, A1 5.-7.3.78 Z.Drlik, J.Stejskal
Mlynárova veža, prvovýstup stenou "Pereje", kl. V+, A1, 14.-15.3.78 V.Kinčes, I.Koller
Jaražova strážnica, SV pilier, 1. zimné preliezenie c. Chrobak-Užnansky, kl. IV, 19.-20.1.1978 B.Štefčík, J.Vestenický

RILA

- Zlý Zub**, SV stena, direttissima, kl. VI, 20.7.78 Hutník, Kuška; 26.-27.8.78 Čvrček, Šonkský, Pařík, Kroupa
Maljoviča, SV stena, c. "Bezingsi", kl. VI, A2 28.8.78 Z.Drlik, J.Stejskal
Maljoviča, SV stena, cesta "Kavkaz", kl. VI, A2e 28.8.78 M.Neumann, M.Pelc
Uši, 2 stena, 1. preliezenie cesty JPS, kl. VI, A1 Z.Drlik, J.Stejskal, 31.8.78

FAJARÁS

- Zimný prechod hlav. hrebeňa, 20.26.2.78 Čupel, Komišák

BUCEGI

- Fisura Mult Dorita**, kl. 6A, 2.8.78 S.Lenárt, Novák
Ceraman, S stena, prvovýstup centrálnym žlabom, kl. VI, 65°, 24.-25.2.78 P.Koubek, J.Vestenický

PIRIN

- Vichren**, S stena, pravým komínom, kl. IV Kundrať, Polák, Hroza, Šitný

JULSKÉ ALPY

- Triglav**, Sfingin obrez, kl. VI, A3, 11.8. 78 11.8.1978 P.Schwarz, Z.Hlaváček
Travník, Aschenbrunnerova cesta, kl. VI, 13.-14.7.78 Stehlíková, Hák

- Šite, priama cesta zárezom, kl. VI-, 11.7.78 Stehlíková, Hák
 Šite, Zajedova cesta, kl. VI+, 20.-21.8.78 M.Mžourak, V.Skokan, Vodrážka

VÝCHODNÉ ALPY

- Suizfluh, JZ stena, Hiebelerova c., 29.9.78 Kofínkovi
 Piz Bernina, 2 stena, Welzenbachova cesta, 29°, 12.8.78 Grovnač, Herman

ALPY

- Piz Badile**, SV stena, prvovýstup "Biely pás", kl. V+, 21.-22.8.78 I.Koller, S.Šilhán
Piz Badile, SV stena, prvovýstup "Cesta kvetov", kl. VI-, A1, 26.8.78 I.Koller, S.Šilhán
Piz Cengalo, prvovýstup ľavou časťou SZ piliera, kl. VI, 29.8.78 I.Koller, S.Šilhán
Grandes Jorasses (Point Helene), S stena, 1. zimné preliezenie Poľskej cesty (Chrobak), kl. V, 63°, 9.-12.3.78 D.Becík, J.Porvazník
Eiger, S stena, prvovýstup ľavou časťou steny, kl. VI-, A4, 7.-27.2.78 J.Fleiberk, J.Kybička, J.Smíd a M.Smíd
Eiger, S stena, 1. zimné, celkovo 3. preliezenie Škotskej cesty, kl. IV-V, A3, 55°, 17.-21.1. J.Beneš, J.Krch
Petit Dru, S stena, cesta Cecchinell-Jager, kl. V-VI, A1, 80° 19.-20.8.78 B.Mrozek, J.Leska
Piz Cengalo, SZ pilier, kl. VI-, 28.8. Drahoňovský, Sochor
Roda Vall della Nevé, prvovýstup S stenou, kl. V, A2, 2.-4.2.78 J.Beneš, P.Belnafík
Sciore di Dentro, prvovýstup Z pilierom, kl. V, J.Janiš, Novák
Grandes Jorasses, S stena, Petersova cesta 27.-29.8.78 Holčák, Velísek
Petit Dru, Bonattiho pilier, kl. VI, A2, 29.-30.7.78 F.Piaček, Zábajník

DOLOMITY

- Tore Venezia**, J stena, švajčiarska cesta, kl. VI-, A3 2.-3.8.78 M.Belica, T.Janoš (1.čs. preliezenie)
Punta Civetta, SZ trhlina (Andrich-Fae), kl. VI+, A1, 6.8.78 M.Belica, T.Janoš
Punta Civetta, SZ stena, "Via Aste", kl. VI+, A2, 10.-11.8.78 V.Kinčes, P.Zelina (1.čs. preliezenie)
Cima Ovest, S stena, francúzskej pilier, kl. V+, A3, 2.-4.8.78 V.Kinčes, J.Porvazník, P.Zelina (1.čs.)
Cima Su Alto, SZ stena, cesta Livancs Gabriel, kl. VI+, A2, 2.-3.3. D.Dinga, A.Záborský (1.čs. preliezenie)

YOSEMITE VALLEY

- El Capitan**, The Nose, kl. VI, 5.10. A3 30.5.-1.6.78 J.Stejskal, J.Howard
 3.-5.5.78 M.Béna, J.Švejcia
JV stena, Triple Direct, kl. VI, 5.10. A2 21.-24.10.78 A.Belica, I.Dieška, J.Porvazník
Dihedral Wall, kl. VI, 5.9. A3, 17.-23.9. M.Smíd
Yosemite Point, J stena, prvovýstup pravou časťou steny kl. V+, A3, 8.-10.10.78 A.Belica, J.Porvazník
Half Dome, SZ stena, Direct NW Face (D.McCreacken, A.Dobbins, kl. VI, 5.10. A3e, 14.-17.10.78 A.Belica, J.Porvazník

KAVKAZ

- Ulpata**, J hrebeň, kl. 3B, 31.8.78 J.Obuch, J.Šabata, Jánová, Šimánek
Kjukjurtlju, V hranou J steny, kl. 3A, s pokračovaním na Z vrchol Elbrusu, Benedikt, Šťastný, Stehlík, Procházka

PAMÍR

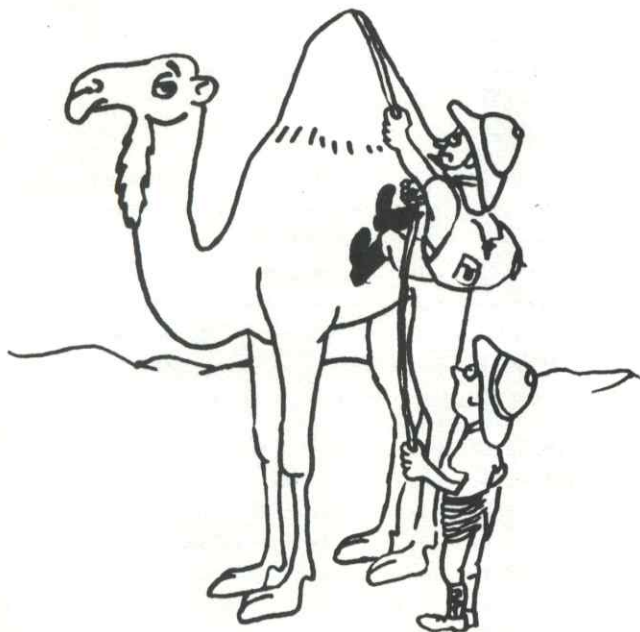
- Štít Ošanina (6320 m)**, prvovýstup SV stenou, kl. V+, A3, 50 m 90°, s prechodom cez Pik Kodionova (6420m) a Pik 6200m, 29.7.-4.8.78 Z.Drlik, J.Škoncaj
Štít Achmadi Doniša (6663m), prvovýstup SZ stenou, kl. V, 70°, 7.-10.8.78 L.Chrenka, J.Martiš, V.Tataraka, I.Vozárik
Štít Korženevské (7104m), Cetlinovou cestou, kl. 3A M.Melzochová, D.Štěrbová; L.Chrenka, J.Martiš, V.Tataraka, I.Vozárik, J.Fleiberk, V.Leuner, J.Špánik, B.Fuzy, Z.Drlik, J.Škoncaj, Čupel, Mašasák
Štít Lenina (7133m) cez Razelnu, kl. 3A, A. Š. L.Halás, P.Chlumský (+), J.Jakeš, Kele, Klíma, Lunák, Rada, Skopalová, Souček, Svoboda, Uher

HINDÚKÚŠ

- Šachaur** (7116m), prvovýstup direttissimou SV stěny s prechodem na Udren Zom (7131m), kl. III, IV, 60-70°, 21.-23.8.78 J. Beneš, P. Bednařík
- Šachaur** (7116m), prvovýstup direttissimou SZ stěny, kl. III, IV, místy 60-70°, 18.-19.8.78 J. Krch, S. Talla, J. Tallqvá
- Šachaur** (7116m) cez kotu 6600m, prvovýstup S stěnou, kl. III-IV, 45°, jedno místo 65°, 16.8. P. Bednařík
- "Francúzský pilier", kl. III-IV, miestami 60°, 16.-18.8.78 J. Růžička, V. Schwab
- 16.-19.8.78 Čídl, Skříška
- Kohe Auar** (6250m), prvovýstup JV stěnou, kl. III-IV, 25.8.78 J. Růžička, V. Schwab

HIMALÁJE

- Nanga Parbat**, S vrchol (7816m), prvovýstup Diamirskou stěnou, kl. III+, 60°, vrchol 4.7.78 A. Belica, J. Just, J. & M. Zaňko (Krásy Slovenska 11/78)
- Kun** (7088m), SV rebrem, 26.9.78 J. Jursa
- White Needle** (6600m), Z stěnou, kl. 40-50°, vrchol 22.9. J. Jursa, J. Matiš, J. Mikeska
- Nanda Devi North** (6895m), prvovýstup S stěnou, kl. III-IV, 60-70°, vrchol 7.6. Hapala, Husička, Záhoranský, 8.6. Gríbek, Šmída, 12.6. Horka, Kulhavý, Kývala, Srovnal; 17.6. Charousek, Wojcák

Prvé lezecké družstvo zablúdilo v strede steny a vystúpilo vpravo od vrcholu a zamýšlanej túry.
Druhá dvojka netrafila do túry už v nástupe a liezla príliš vľavo.

Aj tí tretí sa stali autormi významného prvovýstupu.

Ivan Bajo

Drobné zprávy... Informace...

POLKY

V SEVERNÍ STĚNĚ MATTERHORNU

Anna Czerwińska a Krystyna Palmovská z Varšavy lezou téměř vždy spolu. Domáhly velkých úspěchů v Tatrách v létě i v zimě a byly členkami polské ženské expedice na Gasherbrum v roce 1975. Létu 1977 strávily ve švýcarských Alpách.

3. srpna nastoupily v 5 hodin do severní stěny Matterhornu (cesta bratří Schmidů) - trochu pozdě, ale počasí nevydávalo zpočátku dobře. Bez sekání stupňů přešly nástupové ledové pole. Obtíže začaly traverzem - tvrdý led, mnoho sněhu, skoro jako v zimě. Celou cestu lezly ve stoupacích železech. Večer nedosáhly pro poruchu želové lampy konce šikmého kuloáru a strávily noc ve stoje bez možnosti pohybu. Ráno lezly dále a v poledne je zastihla prudká bouře - sníh a kroupy. Vytraversovaly na žebro, kde hodinu čekaly, až bouřka přejde a stěna se trochu uklidní. Další postup byl stížen sníženou viditelností. Asi 4 délky pod vrcholem bivakovaly podruhé. 5. srpna v 7 hodin dosáhly vrcholu. Byl to druhý průstup ženským družstvem.

Před severní stěnou Matterhornu přelezly Czerwińska a Palmovská SZ pilíř Lyskammu.

Podle ALPINISMUS 3/78

Ing. Josef Jurák

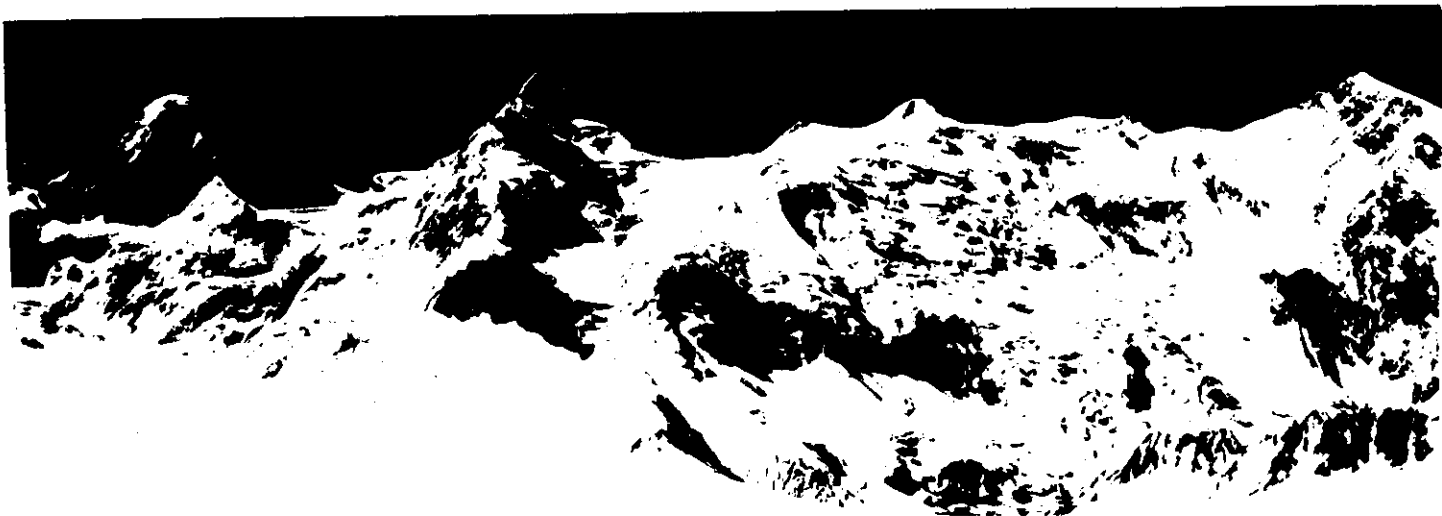

Professor Odell v Kalifornii.

Před nedávnem navštívil západ USA a Kanady anglický himalájský průkopník prof. Noel Odell, aby zde přednášel a sešel se se starými přáteli. Prof. Odell, dnes 86ti-letý, je znám především prvovýstupem na Nanda Devi /7816m/ v r. 1936 a svou účastí na druhé anglické expedici na Mount Everest v r. 1924. Byl posledním člověkem, který spatřil Irvina a Malloryho při jejich pokusu o vrchol ze 6. tábora ve výšce 8149m, ze kterého se nikdy nevrátili. Odell tvrdí, že oba dosáhli vrcholu a předpokládá, že k neštěstí došlo při sestupu, a že horolezecky málo zkušený Irvine se stal technicky mnohem lepším Mallorymu osudem.

Na otázku, zda pokládá za pravdivou zprávu o čínském výstupu na Everest bez kyslíku, odpovídá, že tato skutečnost dnes již nikoho nepřekvapuje. S jedinou výjimkou byli všichni účastníci této expedice Tibetané, kteří celý svůj život prožili ve výšce nad 4 000m a tím mají takovou přizpůsobivost na výšku, kterou žádný Evropan nemůže nikdy dosáhnout.

ALPINISMUS 10/77 JJ

Dolina Urgend-e Bala, fotografie M.Křižáka ukazuje zleva doprava : Acher Šiogh (7020 m), Krakovské sedlo (6450m), Kohe Tez (7015 m), Polské sedlo (6500 m), Shoghordok Zom (6838 m), Shayoz Zom (6855 m), Kohe Shan (6710 a 6720 m) a Kohe Urgend (7039 m). Snímek doplňuje články M.Neumanna, V.Tatarsky a Z.Jrlika z 10.čísle bulletinu HORY.

Z ČINNOSTI ODDÍLU H O P

V souvislosti s připravovaným vydáním nepískovcového průvodce po českých skalních oblastech se písčtí horolezci rozhodli připravit podklady z oblastí, které svým způsobem obhospodařují. Starší klasifikaci přizpůsobili novější a zároveň označili nástupy cest. Nástupy jsou označeny rovnoramenným trojúhelníkem různé barvy a to podle obtížnosti cesty. (Bílá značí I, žlutá II, zelená III, modrá IV, fialová V, červená VI.) Označení s sebou přináší některé výhody v orientaci nástupů cest a pak přímo v samotné evidenci cest. Je ovšem nutno dodat, že v případě, že návštěvník nebude znát barevnou stupnici, nebude z označení příliš moudrý. Jediným vodítkem snad může být pravidlo: čím tmavší barva, tím těžší cesta. Zatím mají Písčtáci hotového průvodce po oblasti ŠUMAVA - REJŠTEJN a přes zimu připravují průvodce po oblasti OTAVA - PÍSEK.

Stanislav Hlaváč
ul. Přátelství 2024
397 01 Písek

DISTRIBUCE prosí () ty zájemce o bulletin HORY, kteří jej nedostávají, aby svoji objednávku urgovali. Máme totiž asi leset objednávek naprosto nečitelných nebo podepsaných přezdívkou. Svoji adresu uvádějte plnou, včetně poštovního směrovacího čísla.

Za distribuci A.Perná

Žádáme snažně pp členy, aby sdělili nám každou změnu bytu, neboť jen tenkrát je možno, aby „Alpský Věstník“ docházel správně.

JULSKÉ ALPY TURISTICKY, 80 stran průvodce s 9 mapkami, to vše za Kčs 10,- (+ poštovné) můžete získat od turistů TJ Slovan Lysá nad Labem pokud zašlete objednávku na adresu: Milan Čepelka, Semice 100, 289 16 Přerov nad Labem. Průvodce obsahuje seznam horských chat a bivaků, popisy značených cest a další informace.

PÍSKOVCOVÉ SKALNÍ OBLASTI V NDR - výběr horolezeckých výstupů. Obsahuje hlavní lezecké oblasti, mapky a náčrty. Lze jej ještě objednat u TJ Slávia VŠ Praha. Cena Kčs 30,- + poštovné.

Objednávku zašlete na adresu Anna Perná, Nad Kazankou 26, 170 00 Praha 7 - Troja. Pokud se stalo, že vám "Výběr" dosud nedorazil, ačkoliv jste ho objednávali, urgujte objednávku na výše uvedené adrese.

NEJNOVĚJŠÍ SDĚLENÍ VLADIMÍRA SLOUKY:

Měl již v ruce kartáčový odtisk nového průvodce po pískovcových oblastech severních Čech. To ale neznamená, že by jej Olympie chtěla vydat ještě v roce 1979. V nejlépeším případě na jaře 1980. Tedy rukopis bude přes pět let v Olympii. Paradoxní je, že dodatek k tomuto průvodci, který by měl zahrnovat nové cesty až do konce r. 1978, pravděpodobně vyjde dřív. Zatím tedy půjdeme podle Jedličky nebo podle Lezeckých oblastí Pístecka. Kdo je nemáte, viz adresu v minulém čísle bulletinu.

NOVÉ VÝSTUPY - z mnoha důvodů jsme se rozhodli zrušit rubriku "Nové výstupy" jako pravidelnou součást bulletinu a vydávat se souborně na formátu A 5 jako SAMOSTATNÉ ČÍSLO BULLETINU. Nejbližší výčet nových výstupů by měl vyjít s dubnu až květnu a měl by obsahovat asi 100 nových cest ve Vysokých Tatrách.

